

ฐานข้อมูล

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ประจำปีงบประมาณ 2569

องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี

คำนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๕๗ รัฐต้อง (๑) อนุรักษ์ฟื้นฟู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและจารีตประเพณีอันดีงาม ของท้องถิ่นและของชาติและจัดให้มีพื้นที่สาธารณะสำหรับกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ใช้สิทธิและมีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย ดังนั้น ภูมิปัญญาไทย จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ช่วยสร้างชาติให้เป็นปึกแผ่น มั่นคง สร้างความภูมิใจและศักดิ์ศรี เกียรติภูมิแก่คนไทย สามารถปรับประยุกต์หลักธรรมคำสอนทางศาสนาเข้ากับชีวิตได้อย่างเหมาะสม สร้างความสมดุลระหว่างคน กับสังคมและธรรมชาติ ได้อย่างยั่งยืน ช่วยเปลี่ยนแปลงปรับปรุง วิถีชีวิตของคนไทยให้เหมาะสมได้ตามยุค

องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น ในพื้นที่เขตของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี ทั้ง ๑๒ แห่ง จึงได้ทำการสำรวจฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้านหรือปราชญ์ท้องถิ่น เพื่อใช้เป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับเด็ก เยาวชน ประชาชนทั่วไป ตลอดจนเป็นฐานข้อมูลสำคัญในการต่อยอดเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มของเศรษฐกิจให้แก่ชุมชนอย่างยั่งยืน และเพื่อให้คนรุ่นหลังได้ภาคภูมิใจในรากเหง้าของตนเอง ถือเป็นสมบัติที่ล้ำค่าที่เกิดจากการสั่งสมความรู้ ประสบการณ์และทักษะที่สืบทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่น เป็นรากฐานสำคัญในการสร้างสรรค์นวัตกรรมและการดำรงชีวิตของคนในชุมชน ในระหว่างปัจจุบันที่โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วส่งผลให้ภูมิปัญญาอันทรงคุณค่าหลายด้านเสี่ยงต่อการสูญหาย จึงมีการสืบทอดและการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบเกิดขึ้น องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี ขอขอบคุณ โรงเรียนในสังกัด ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้ทรงคุณวุฒิ เจ้าหน้าที่และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และหวังว่าเอกสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

สำนักการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่น	๑
ความสำคัญของภูมิปัญญาไทย	๔
ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น	๕
ด้านเกษตรกรรม	๑๑
ด้านหัตถกรรม	๓๔
ด้านอุตสาหกรรม	๗๘
ด้านการแพทย์ไทย	๘๙
ด้านศิลปกรรม	๙๔
ด้านภาษาและวรรณกรรม	๑๐๓
ด้านอื่นๆ	๑๐๗
ภาคผนวก	

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๕๗ รัฐต้อง (๑) อนุรักษ์ฟื้นฟู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและจารีตประเพณีอันดีงาม ของท้องถิ่นและของชาติและจัดให้มีพื้นที่สาธารณะสำหรับกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ใช้สิทธิและมีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย ดังนั้น ภูมิปัญญาไทย จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ช่วยสร้างชาติให้เป็นปึกแผ่น มั่นคง สร้างความภูมิใจและศักดิ์ศรี เกียรติภูมิแก่คนไทย สามารถปรับประยุกต์หลักธรรมคำสอนทางศาสนาใช้กับชีวิตได้อย่างเหมาะสม สร้างความสมดุระหว่างคน กับสังคมและธรรมชาติ ได้อย่างยั่งยืน ช่วยเปลี่ยนแปลงปรับปรุง วิถีชีวิตของคนไทยให้เหมาะสมได้ตามยุค

องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น ในพื้นที่เขตของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี ทั้ง ๑๒ แห่ง จึงได้ทำการสำรวจฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ประชาชนชาวบ้านหรือปราชญ์ท้องถิ่น เพื่อใช้เป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับเด็ก เยาวชน ประชาชนทั่วไป ตลอดจนเป็นฐานข้อมูลสำคัญในการต่อยอดเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มของเศรษฐกิจให้แก่ชุมชนอย่างยั่งยืน และเพื่อให้คนรุ่นหลังได้ภาคภูมิใจในรากเหง้าของตนเอง ถือเป็นสมบัติที่ล้ำค่าที่เกิดจากการสั่งสมความรู้ ประสบการณ์และทักษะที่สืบทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่น เป็นรากฐานสำคัญในการสร้างสรรค์นวัตกรรมและการดำรงชีวิตของคนในชุมชน ในระหว่างปัจจุบันที่โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วส่งผลให้ภูมิปัญญาอันทรงคุณค่าหลายด้านเสี่ยงต่อการสูญหาย จึงมีการสืบทอดและการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบเกิดขึ้น

ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิ หมายความว่า พื้น ชั้น พื้นเพ

ปัญญา หมายความว่า ความรอบรู้ ความรู้ทั่วไป ความฉลาดเกิดแต่การเรียนรู้และคิด

ภูมิปัญญา หมายความว่า พื้นความรู้ความสามารถ

ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายความว่า ความสามารถในการใช้พื้นความรู้ สร้างสรรค์งานเพื่อพัฒนาและดำรงชีวิตของคนในท้องถิ่น

การถ่ายทอดความรู้หรือการสอน หมายความว่า บอกวิชา ความรู้ ให้แสดงเข้าใจโดยวิธีบอกหรือทำให้เห็นเป็นตัวอย่าง เพื่อให้รู้ตัวชั่ว

จากการศึกษา ความหมายที่ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการต่างๆซึ่งครอบคลุมคำว่า ภูมิปัญญา ภูมิปัญญาพื้นบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย สามารถรวบรวมได้ดังนี้

๑) **ภูมิปัญญา** คำว่า ภูมิปัญญาตรงกับคำศัพท์ภาษาอังกฤษว่า Wisdom ซึ่งมีความหมายว่าความรู้ ความสามารถ ความเชื่อ ความสามารถทางพฤติกรรมและความสามารถในการแก้ไขปัญหาของมนุษย์

สรุปได้ว่า ภูมิปัญญา หมายถึง ความรู้ ความคิด ความสามารถที่เป็นผลมาจากการใช้ความคิดและสติปัญญาในการปรับตัวและดำรงชีวิตให้สอดคล้องกับธรรมชาติ สังคมและวัฒนธรรมของชุมชน เป็นกระบวนการ

ที่เกิดขึ้น เรียนรู้และสะสมมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน สามารถใช้หรือปรับเปลี่ยนมาสร้างประโยชน์และแก้ปัญหาในการดำรงชีวิตของคนในสังคมภูมิปัญญาอาจเกิดจากประสบการณ์ของกลุ่มชนในชุมชนจากภายนอกชุมชนและหรือผลิตใหม่หรือผลิตขึ้นมาก็ได้

๒) **ภูมิปัญญาชาวบ้าน** (Popular Wisdom) สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน ให้ความหมายของภูมิปัญญาชาวบ้าน ว่าเป็นความรู้ของชาวบ้านที่สร้างขึ้นจากประสบการณ์และความเฉลียวฉลาดของแต่ละคนซึ่งได้เรียนรู้จากพ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย ญาติพี่น้องและผู้ที่มีความรู้ในชุมชน ความรู้เหล่านี้เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตเป็นแนวทางหลักเกณฑ์มีวิธีปฏิบัติที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว ความสัมพันธ์กับผู้ลี้ลับไปแล้วกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์และกับธรรมชาติ ความรู้ที่สั่งสมมา แต่บรรพบุรุษสืบทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง ระหว่างการสืบทอดมีการปรับปรุง ประยุกต์และเปลี่ยนแปลงจนอาจเกิดเป็นความรู้ใหม่ ตามสภาพการณ์ทางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม

สรุปได้ว่า ภูมิปัญญาชาวบ้าน หมายถึง รากฐานความรู้ของชาวบ้าน ที่สร้างขึ้นจากประสบการณ์และความรอบรู้ รวมทั้งได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษและที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงให้เข้ากับสภาพการณ์ทางสิ่งแวดล้อมวัฒนธรรมที่มีการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสม

๓) **ภูมิปัญญาท้องถิ่น** (Local wisdom) พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ๒๕๔๖ ได้ให้ความหมายของคำว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้โดยแยก ให้ความหมายของคำว่า ภูมิปัญญา หมายถึง พื้นความรู้ ความสามารถและคำว่าท้องถิ่นว่าหมายถึง ท้องที่ใดท้องที่หนึ่งโดยเฉพาะ ดังนั้น คำว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นจึง หมายถึง พื้นความรู้ความสามารถของท้องที่ใดท้องที่หนึ่ง

สำนักคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ได้กล่าวไว้ว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น สะสมขึ้นมาจากประสบการณ์ของชีวิต สังคมและในสภาพสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันและถ่ายทอดสืบทอดกันมาเป็นวัฒนธรรม การดำเนินงานด้านวัฒนธรรม จึงต้องใช้ปัญญาค้นหาสิ่งที่มีอยู่แล้ว พื้นฟู ประยุกต์เสริมสร้างสิ่งใหม่ บนรากฐานสิ่งเก่าที่ค้นพบนั้น นักฟื้นฟูนักประยุกต์และนักประดิษฐ์คิดค้นทางวัฒนธรรมพื้นบ้านเหล่านี้ มีชื่อเรียกในเวลาต่อมาว่า “ปราชญ์ชาวบ้าน” หรือ “ผู้รู้ชาวบ้านและสติปัญญาที่นำมาใช้ในการสร้างสรรค์นี้เรียกว่า “ภูมิปัญญาชาวบ้าน” หรือ “ภูมิปัญญาท้องถิ่น”

ศูนย์พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ กล่าวว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือภูมิปัญญาชาวบ้าน คือความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ในชีวิตของคนเรา ผ่านกระบวนการศึกษา สังเกต คิดวิเคราะห์ จนเกิดปัญญาและตกผลึกมาเป็นองค์ความรู้ ที่ประกอบกันขึ้นมาจากความรู้เฉพาะหลายๆเรื่อง ความรู้ดังกล่าวไม่ได้แยกย่อยออกมาให้เห็นเป็นศาสตร์เฉพาะสาขาวิชาต่างๆ อาจกล่าวได้ว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นความรู้ที่มีอยู่ทั่วไปในสังคมชุมชนและในตัวของผู้รู้เอง หากมีการสืบค้นเพื่อศึกษาและนำมาใช้ก็จะเป็นที่รู้จักเกิดการยอมรับถ่ายทอดและพัฒนาไปสู่คนรุ่นใหม่ตามยุคตามสมัยได้

สรุปได้ว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง องค์ความรู้ที่เกิดจากการสั่งสมความรู้และประสบการณ์ของคนในชุมชนหรือท้องถิ่นที่มีการถ่ายทอดมาจากรุ่นสู่รุ่น จนเป็นวิถีชีวิต มรดกทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่าและมีความหมายเป็นอัตลักษณ์ของแต่ละท้องถิ่น ที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาชีวิตของคนในท้องถิ่น

๔) **ภูมิปัญญาไทย (Thai Wisdom)** เป็นผลของประสบการณ์สั่งสมของคนที่เรียนรู้จากปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มชนเดียวกันและระหว่างกลุ่มชุมชนหลายๆชาติพันธุ์รวมไปถึงโลกทัศน์ที่มีต่อสิ่งเหนือธรรมชาติ ภูมิปัญญาเหล่านี้เคยเอื้ออำนวยให้คนไทยแก้ปัญหาได้ดำรงอยู่และสร้างสรรค์อารยธรรมของเราเองได้อย่างมีคุณภาพกับสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะในระดับพื้นฐานหรือระดับชาวบ้าน ภูมิปัญญาในแผ่นดินนี้มีได้เกิดขึ้นเป็นเอกเทศ แต่ส่วนแรกเปลี่ยนเป็นและปรับให้ภูมิปัญญาจากอารยธรรมอื่นตลอดมา

สรุปได้ว่า ภูมิปัญญาไทย หมายถึง องค์ความรู้ ความสามารถและทักษะของคนไทยในด้านต่างๆ ที่เกิดจากการสะสมเลือกสรรและพัฒนาปรับปรุงอย่างมีระเบียบแบบแผนและมีรูปแบบที่เป็นที่ยอมรับและได้รับการถ่ายทอดกันมาในสังคม เพื่อเอื้อประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตและการอยู่ร่วมกัน

ตารางเปรียบเทียบภูมิปัญญาท้องถิ่นกับภูมิปัญญาไทย

ประเภทภูมิปัญญา	ลักษณะที่เหมือนกัน	ลักษณะที่แตกต่าง
ภูมิปัญญาท้องถิ่น	เป็นองค์ความรู้และวิธีการที่นำการมาใช้ในการแก้ปัญหาและการตัดสินใจซึ่งได้สืบทอดและเชื่อมโยงมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน	เป็นองค์ความรู้และความสามารถในระดับบุคคลหรือระดับท้องถิ่นซึ่งมีขอบเขต จำกัด ในแต่ละท้องถิ่น เช่น ภาษาอีสาน ผ้าไหม แกงไต ปลา หนังตะลุง เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือภูมิปัญญาชาวบ้าน ฯลฯ
ภูมิปัญญาไทย		เป็นองค์ความรู้และความสามารถโดยส่วนรวมเป็นที่ยอมรับในระดับชาติ เช่น ภาษาไทย มวยไทย ต้มยำกุ้ง เป็นภูมิปัญญาไทย ฯลฯ

ดังนั้น จึงอาจสรุปได้ว่า ภูมิปัญญา เป็นความรู้ ความสามารถและวิธีการที่กลุ่มชน ได้จากประสบการณ์ที่สั่งสมไว้ใน การปรับตัวและดำรงชีพ ในระบบนิเวศหรือสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางสังคมวัฒนธรรม ที่ได้มีการพัฒนาสืบสานกันมา ภูมิปัญญาชาวบ้าน จึงเป็นความรู้ ความสามารถและวิธีการปฏิบัติของชาวบ้านที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตประจำวันซึ่งได้สืบทอดและเชื่อมโยงมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน หากวิธีการนั้นเป็นที่ยอมรับของคนในท้องถิ่นและมีการนำไปปฏิบัติกันอย่างแพร่หลายชุมชนก็จะเรียกว่า “ภูมิปัญญาท้องถิ่น” แต่ถ้าได้รับการยอมรับในระดับชาติก็จะขยายกว้างเป็น “ภูมิปัญญาไทย”

จากความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่ได้กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปลักษณะสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ ๖ ประการ

๑. มีความเป็นท้องถิ่นที่มีรากฐานอยู่ในชุมชนใดชุมชนหนึ่ง
๒. เป็นความรู้ที่ฝังลึกอยู่ในบุคคลที่ใช้ความรู้

๓. มีการถ่ายทอดผ่านการบอกเล่าและถ่ายทอดทางวัฒนธรรมไม่ค่อยมีการจดบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร
๔. เป็นความรู้ที่มาจากการลงมือทำและประสบการณ์มากกว่าเป็นความรู้ทางทฤษฎี
๕. มีรากฐานในโลกทัศน์ทางศาสนา ความสำคัญด้านจิตวิญญาณและค่านิยมของชุมชนในสังคม
๖. เป็นความรู้องค์รวม ความสมดุลของร่างกายและจิตวิญญาณและมีความสำคัญในการดำรงชีวิต

ความสำคัญของภูมิปัญญาไทย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (ม.ป.ป.) ได้กล่าว ถึงความสำคัญของภูมิปัญญาไทย พอสรุปได้ดังนี้

๑. ภูมิปัญญาไทย ช่วยสร้างชาติ ให้เป็นปึกแผ่น พระมหากษัตริย์ไทย ทรงใช้ภูมิปัญญาในการสร้างชาติ สร้างความเป็นปึกแผ่นของประเทศมาโดยตลอด ตั้งแต่สุโขทัย พ่อขุนรามคำแหงมหาราช พระองค์ทรงปกครองประชาชน ด้วยพระเมตตาแบบพ่อปกครองลูก ผู้ใดประสบความเดือดร้อนสามารถดิระขังแจ้งความเดือดร้อนขอรับพระราชทานความช่วยเหลือ ทำให้ประชาชนมีความจงรักภักดีต่อพระองค์ ต่อรุ่งเรืองให้เป็นปึกแผ่น พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชบรมนาถบพิตร รัชกาลที่ ๙ พระองค์ทรงใช้ภูมิปัญญาสร้างคุณประโยชน์แก่ประเทศทางการเมือง ภายในประเทศจนรอดพ้นภัยพิบัติ หลายครั้ง ด้านการเกษตร พระองค์ทรงพระราชทานทฤษฎีใหม่ให้แก่พสกนิกรด้านการเกษตรแบบสมดุลและยั่งยืนฟื้นฟูสภาพแวดล้อม ยังความสงบร่มเย็นคืนกลับมายังประชาชน

๒. สร้างความภูมิใจและศักดิ์ศรีเกียรติภูมิคนไทยในอดีตมีความสามารถเป็นที่ปรากฏในประวัติศาสตร์ จำนวนมากเป็นที่ยอมรับของนานาชาติอารยประเทศ เช่น นายขนมต้ม เป็นนักมวยที่มีฝีมือเก่งในการใช้อวัยวะทุกส่วน แม่ไม้มวยไทยสามารถชกมวยไทยจนชนะพม่าได้ถึงเก้าคนสิบคนในคราวเดียวกันซึ่งในปัจจุบันมวยไทยถือเป็นภูมิปัญญาด้านศิลปะการป้องกันตัวชั้นเยี่ยม

นอกจากนี้ยังมีภูมิปัญญาด้านอาหาร อาหารไทยเป็นอาหารที่มีความหลากหลายในรสชาติ ทั้งอาหารคาว หวานปรุงง่าย รสอร่อยถูกปากทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ พืชที่ใช้ปรุงอาหารส่วนใหญ่เป็นพืชสมุนไพรที่หาได้ง่ายในท้องถิ่นและราคาถูก พืชที่ใช้เป็นส่วนประกอบเป็นพืชสมุนไพร เช่น ตะไคร้ ขิง ข่า กระชาย ใบโหระพา ใบกะเพรา เป็นต้น

๓. ความสามารถปรับปรุงประยุกต์หลักคำสอนทางศาสนา ใช้กับวิถีชีวิตได้อย่างเหมาะสม คนไทยยอมรับถือศาสนาพุทธเป็นส่วนใหญ่ โดยนำหลักธรรมคำสอนทางศาสนามาปรับใช้ในวิถีชีวิต ได้อย่างเหมาะสม ทำให้คนไทยเป็นผู้อ่อนน้อมถ่อมตน เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ ประณีประนอม รักสงบ ใจเย็น มีความอดทนให้อภัย สำนึกผิด ดำรงชีวิตอย่างเรียบง่าย ปกติสุข ทำให้คนในชุมชนพึ่งพากันได้ ทั้งหมดนี้ สืบเนื่องจากหลักธรรมคำสอนพระพุทธศาสนาเป็นการใช้ภูมิปัญญาในการประยุกต์พระพุทธศาสนา

๔. สร้างความสมดุลระหว่างคนกับสังคมและธรรมชาติ ได้อย่างยั่งยืน ภูมิปัญญาไทย มีความเด่นชัดในการยอมรับนับถือและให้ความสำคัญแก่คนสังคมและธรรมชาติอย่างยิ่ง มีเครื่องมือที่ชี้ให้เห็นได้อย่างชัดเจน มากมาย เช่น ประเพณีสิบสองเดือน เป็นการแสดงความเคารพขอพรเป็นวันแห่งครอบครัว เครือญาติ พี่น้องได้พบปะกันด้วยความอบอุ่น ส่วนประเพณีลอยกระทง คุณค่าอยู่การบูชาและเคารพบุญคุณของน้ำที่หล่อเลี้ยงชีวิตของคนพืชสัตว์ ซึ่งใช้น้ำทั้งการบริโภคและอุปโภค ในการรักษาป่า ให้ต้นน้ำลำธารได้ประยุกต์ให้ประเพณี การบวชป่า เคารพสิ่งศักดิ์สิทธิ์ธรรมชาติ สภาพแวดล้อมความอุดมสมบูรณ์แก่ต้นน้ำลำธาร พลิกฟื้นกลับคืนมาได้ อาชีพการเกษตรเป็นอาชีพหลักของคนไทยที่ค้ำจุนความสมดุลของคนสังคมและธรรมชาติแต่น้อย พออยู่ พอกิน เมื่อเหลือกินก็แจกญาติพี่น้องเพื่อนบ้านใกล้เคียง นอกจากนี้ยังนำไปแลกเปลี่ยนกับสิ่งของอย่างอื่น ที่ตนไม่มี เมื่อเหลือใช้จริงๆ จึงจะขาย อาจกล่าวได้เป็นการเกษตรแบบ “กิน-แจก-แลก-ขาย” ทำให้คนในสังคมได้ช่วยเหลือเกื้อกูล แบ่งปันกัน เคารพนับถือกัน เป็นญาติกันทั้งหมดบ้าน จึงอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีสัมพันธ์กัน แนบแน่น ธรรมชาติไม่ถูกทำลายไปมาก เนื่องจากทำพอกิน ไม่โลภและทำลายมากเหมือนปัจจุบัน ถือเป็น ภูมิปัญญาที่สร้างความสมดุลระหว่างคนกับสังคมและธรรมชาติให้อยู่ร่วมกันอย่างยั่งยืน

๕. เปลี่ยนแปลงปรับปรุงได้ตามยุคสมัย แม้กาลเวลาจะเปลี่ยนไปอย่างไร ความรู้สมัยใหม่ จะหลั่งเข้ามามาก แต่ภูมิปัญญาไทยก็สามารถปรับเปลี่ยนได้เหมาะสมกับยุคสมัย เช่น การรู้จักนำเครื่องยนต์มาติดตั้งกับเรือ ใสใบพัดเป็นหางสามารถวิ่งได้เร็วขึ้น เรียกว่า “เรือหางยาว” การรู้จักทำการเกษตรแบบผสมผสาน พลิกฟื้นธรรมชาติ ให้อุดมสมบูรณ์คืนแทนสภาพป่าที่ถูกตัดทำลายไป การรู้จักใช้ภูมิปัญญาออมเงินสะสมทุนตามแบบสมัยใหม่ ให้สมาชิกกู้ยืมปลดหนี้สินและจัดสวัสดิการแก่สมาชิกจนชุมชนมีความมั่นคง เข้มแข็ง สามารถช่วยตนเองได้หลายร้อยหมู่บ้านทั่วประเทศและการสร้าง “อุโมงค์น้ำ” ขึ้นเป็นปะการังเทียมให้ปลาอาศัยวางไข่ แพร่พันธุ์และเจริญเติบโต ขยายจำนวนมาก ดังเดิมถือเป็นการใช้ภูมิปัญญาปรับปรุงประยุกต์ใช้ได้ตามยุคตามสมัย

ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น

เอกวิทย์ ณ ถลาง ได้แบ่งประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น ออกเป็น ๒ ประเภท คือ

๑. ภูมิปัญญาหรือความรู้ส่วนที่เรียกว่า “ยาไส้” ซึ่งเป็นความรู้ที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจเรื่องของปากท้อง เป็นสิ่งที่ถูกนำไปแสวงหาผลประโยชน์หรือที่คุณค่าเป็นตัวเงินโดยง่าย จึงจำเป็นต้องวางแผนมีการจัดลิสต์สิทธิ์สิทธิบัตรทางปัญญา

๒. ภูมิปัญญาหรือความรู้ส่วนที่เรียกว่า “ยาใจ” ซึ่งความรู้ที่ไม่เป็นพิษเป็นภัยกับใคร กลับช่วยให้สังคมมีความเอื้ออาทร เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เพื่อความผาสุกของคนในสังคม

ประการ ๑. แก้ววรรณ ได้สังเคราะห์ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น ออกเป็น ๒ ประเภท ดังนี้

๑. ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหาภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นองค์ความรู้ที่เกิดจากสติปัญญาของชาวบ้าน เป็นศักยภาพหรือความสามารถในการแก้ปัญหาการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพของชาวบ้านให้สอดคล้องเหมาะสมกับบริบทของชุมชนท้องถิ่น

๒. ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อการพัฒนา เป็นองค์ความรู้ความสามารถของชาวบ้าน ที่คิดค้นสิ่งสมสืบทอด ปรับปรุงพัฒนา เป็นศักยภาพหรือความสามารถในเชิงสร้างสรรค์ เป็นการสร้างความรู้ใหม่ สร้างปัญญา ตอบสนอง ความจำเป็น ความต้องการของชุมชน ท้องถิ่น ตามสภาพสังคมที่เปลี่ยน เอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ โดยรวมทำให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและมั่นคง

การจำแนกตามแหล่งถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้จำแนกภูมิปัญญาท้องถิ่นตามแหล่งถ่ายทอดภูมิปัญญา ท้องถิ่น ออกเป็น ๓ ประเภท ดังนี้

๑. ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประเภทบุคคล บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีความรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง บุคคลที่ทำหน้าที่เป็นผู้นำในเรื่องพิธีกรรมสำคัญของท้องถิ่น บุคคลที่มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติการประดิษฐ์และการ เกษตรกรรม โดยบุคคลที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นอาจเป็นผู้ริเริ่มหรือเป็นผู้สืบทอดภูมิปัญญาจากรุ่นสู่รุ่น เช่น ครู ภูมิปัญญา หรือ ปราชญ์ชาวบ้าน พระภิกษุ ผู้นำชุมชน ผู้รู้ พ่อเฒ่า แม่เฒ่า ฯลฯ

๒. ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประเภทสถานที่ ครอบคลุมสถานที่ ที่มีความสำคัญกับท้องถิ่นในด้านประวัติศาสตร์ ศาสนาพิธีกรรม สถานที่ทางธรรมชาติ สถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม แหล่งเพาะปลูกตามแนวคิดเศรษฐกิจ พอเพียง ทั้งที่เป็นบุคคล หน่วยราชการ และองค์กรเอกชน

๓. ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประเภทวัสดุอุปกรณ์ ครอบคลุมวัสดุอุปกรณ์ ที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ใน รูปแบบของสื่อ สิ่งพิมพ์ สื่อของจริง และของจำลอง ที่ใช้นำเสนอความรู้ เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญา ท้องถิ่น มีมากมายหลายแขนง แต่มักจะถูกมองว่าล้าหลังคนบางกลุ่ม จึงไม่ค่อยให้ความสำคัญและสืบสานกันมากนัก ส่วนใหญ่แล้วภูมิปัญญาท้องถิ่นมักสืบทอดบอกกล่าวกันเป็นการภายใน เช่น สูตรทำอาหารหรือตำรับตำราต่างๆ ทำให้ไม่เป็นที่รับรู้กันโดยทั่วไป อาจจำแนกภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็น ๑๐ ลักษณะได้ดังนี้

๑. ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวกับความเชื่อและศาสนา ภูมิปัญญาประเภทนี้ จะมีลักษณะ แตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่น เนื่องจากมีพื้นฐานทางความเชื่อในศาสนาที่แตกต่างกัน สำหรับภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทย ซึ่งเกี่ยวกับความเชื่อในพระพุทธศาสนาเป็นหลัก นั้น ได้มีส่วนสร้างสรรค์สังคม โดยผสมผสานกับความเชื่อดั้งเดิม จนกลายเป็น ลักษณะเฉพาะของแต่ละท้องถิ่น
๒. ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวกับประเพณีและพิธีกรรม เนื่องจาก ประเพณีและพิธีกรรม เป็นสิ่งที่ฝังงมที่คนไทยในท้องถิ่น สร้างขึ้นมาโดยเฉพาะเป็นการเพิ่มขวัญกำลังใจใน สังคม ภูมิปัญญาประเภทนี้ จึงมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตในสังคมเป็นอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากประเพณีและพิธีกรรมที่สำคัญๆ ในประเทศไทย ล้วนเกี่ยวข้องกับการ ดำเนินชีวิตของคนในสังคมแทบทั้งสิ้น
๓. ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวกับศิลปะพื้นบ้าน เป็นการสร้างสรรค์งานศิลปะประเภทต่างๆ โดยการนำทรัพยากรที่มีอยู่มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน หลังจากนั้นได้สืบทอด การพัฒนาอย่างไม่ขาดสาย กลายเป็นศิลปะที่มีลักษณะที่มีคุณค่าเฉพาะถิ่น

๔. ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวกับอาหารและผักพื้นบ้าน นอกจากมนุษย์จะนำอาหารมาบริโภค เพื่อความอยู่รอดแล้ว มนุษย์ยังได้นำเทคนิคการถนอมอาหารและการปรุงอาหารมาใช้เพื่อให้อาหารที่มีมากเกินความต้องการ สามารถเก็บไว้บริโภคได้เป็นเวลานาน ซึ่งถือว่าเป็นภูมิปัญญาอีกประเภทหนึ่งที่สำคัญต่อการดำรงชีวิต นอกจากนี้ยังนำผักพื้นบ้านชนิดต่างๆมาบริโภคได้อีกด้วย
๕. ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวกับการละเล่นพื้นบ้าน การละเล่นถือว่าเป็นการผ่อนคลาย โดยเฉพาะในวัยเด็ก ซึ่งชอบความสนุกสนานเพลิดเพลินภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทยส่วนใหญ่จะใช้อุปกรณ์ในการเล่นที่ประดิษฐ์มาจากธรรมชาติ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตที่ผูกพันกับธรรมชาติและรู้จักปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมอย่างกลมกลืน
๖. ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม ประเทศไทยมีวัฒนธรรมที่หลากหลาย ซึ่งเกิดจากการสร้างสรรค์ของแต่ละภาค เราสามารถพบหลักฐาน จากร่องรอยของศิลปวัฒนธรรมที่ปรากฏกระจายตัวอยู่ทั่วไป เช่น สถาปัตยกรรม ประติมากรรม จิตรกรรม เป็นต้นซึ่งแสดงให้เห็นถึงเทคนิคความคิดของบรรพชนได้เป็นอย่างดี
๗. ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม ประเภทนี้ ส่วนมากจะแสดงออกถึงความสนุกสนานและยังเป็นคติสอนใจสำหรับคนในสังคม ซึ่งมีส่วนแตกต่างกันออกไปตามโลกทัศน์ของคนในภาคต่างๆ
๘. ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวกับสมุนไพรและตำรายาพื้นบ้าน ภูมิปัญญาประเภทนี้เกิดจากการสั่งสมประสบการณ์ของคนในอดีตและถ่ายทอดให้กับคนรุ่นหลัง ถือว่ามีความสำคัญเป็นอย่างมากเพราะถือว่าเป็นปัจจัยซึ่งมีความจำเป็นสำหรับมนุษย์หากได้รับการพัฒนาและส่งเสริมการวิจัยประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมในอนาคตได้
๙. ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวกับประดิษฐ์กรรมและหัตถกรรมพื้นบ้าน เทคโนโลยีและสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ ที่เกิดจากภูมิปัญญาของคนไทยในแต่ละภาคนั้น ถือเป็นประดิษฐ์กรรมและหัตถกรรมชั้นเยี่ยม ซึ่งปัจจุบันยังไม่ได้ได้รับความสนใจในการพัฒนาและส่งเสริมภูมิปัญญาประเภทนี้เท่าที่ควร หากมีการเรียนรู้และสืบทอดความคิดเกี่ยวกับการประดิษฐ์กรรมและหัตถกรรม ให้แก่เยาวชนจะเป็นการรักษาภูมิปัญญาของบรรพชนได้อีกทางหนึ่ง
๑๐. ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวกับการดำรงชีวิตตามสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ เนื่องจากไทยมีอาชีพที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรรมโดยเฉพาะการทำนาทำไร่ จึงทำให้เกิดภูมิปัญญาที่เกี่ยวกับความเชื่อและพิธีกรรมในการดำรงชีวิต เพื่อแก้ปัญหาหรืออ่อนวอนให้เกิดความอุดมสมบูรณ์ในการเพาะปลูกและเพื่อเพิ่มผลิตผลทางเกษตร ดังจะเห็นได้จากพิธีกรรมเกี่ยวกับเกษตรกรรมทั่วทุกภูมิภาคของไทย

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (๒๕๔๑) ได้แบ่งสาขาหรือประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ ๑๓ สาขาดังนี้

๑. **สาขาเกษตรกรรม** หมายถึง ความสามารถในการผสมผสานองค์ความรู้ ทักษะและเทคนิคด้านการเกษตรกับเทคโนโลยี โดยการพัฒนาบนพื้นฐานคุณค่าดั้งเดิม ซึ่งสามารถพึ่งพาตนเองในภาวะการณ์ต่างๆได้ เช่น การทำเกษตรแบบผสมผสาน การแก้ปัญหาด้านการตลาด การแก้ปัญหาด้านการผลิต การแก้ไขโรคและแมลงและการรู้จักปรับใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับการเกษตร เป็นต้น
๒. **สาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม (ด้านการผลิตและการบริโภค)** หมายถึง การรู้จักประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ ในการแปรรูปผลผลิตเพื่อชะลอการนำเข้าตลาด เพื่อแก้ปัญหาด้านการบริโภคอย่างประหยัดและเป็นธรรม อันเป็นกระบวนการให้ชุมชนท้องถิ่น สามารถพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจได้ตลอดทั้งการผลิตและการจัดจำหน่ายผลผลิตทางหัตถกรรม เช่น การรวมกลุ่มของกลุ่มโรงงานยางพารา กลุ่มโรงสี กลุ่มหัตถกรรม เป็นต้น
๓. **สาขาการแพทย์ไทย** หมายถึง ความสามารถในการจัดการป้องกันและรักษาสุขภาพของคนในชุมชน โดยเน้นให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองทางด้านสุขภาพและอนามัยได้
๔. **สาขาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม** หมายถึง ความสามารถเกี่ยวกับจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งอนุรักษ์การพัฒนาและใช้ประโยชน์จากคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน
๕. **สาขากองทุนธุรกิจชุมชน** หมายถึง การจัดการด้านสมทบและบริการกองทุนในการประกันคุณภาพชีวิตของคนให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรม
๖. **สาขาศิลปกรรม** หมายถึง ผู้ที่มีความรู้ความสามารถประสบการณ์มีผลงานโดดเด่นเรื่องต่อไปนี้
 - ๖.๑ ด้านจิตรกรรม คือ การวาดภาพฝาผนัง การเขียนภาพลงผ้า หน้าผา การสักกลาย ฯลฯ
 - ๖.๒ ด้านประติมากรรม คือ ผู้มีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์และมีฝีมือในการปั้น แกะสลักการหล่อ เช่น หล่อพระพุทธรูป ปั้นโอ่ง สลักลวดลายประดับต้นเทียน สิ่งก่อสร้าง ฯลฯ
 - ๖.๓ ด้านสถาปัตยกรรม คือ ผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์เรื่องการก่อสร้าง อาคารบ้านเรือน โบสถ์ ศาลา ศาลพระภูมิ ฯลฯ
 - ๖.๔ ด้านหัตถกรรม (งานช่างฝีมือ) คือ ผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ มีผลงานในสิ่งทำมือ เช่น เครื่องจักสาน
 - ๖.๕ ด้านงานประดิษฐ์ คือ ผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์ ด้านการจัดทำผลงานเลียนแบบธรรมชาติ เช่น การประดิษฐ์ดอกไม้ บายศรี การแต่งลวดลายบนแผ่นผ้า ฯลฯ

๖.๖ ด้านดนตรี นาฏศิลป์และการเล่นพื้นบ้าน คือ ผู้ที่มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ด้านการเล่นดนตรี การขับเสภา การฟ้อนรำ การละเล่นพื้นบ้าน หมอลำ การเล่นลิเก

๗. สาขาการจัดการองค์กร หมายถึง ความสามารถในการบริหารจัดการดำเนินงานขององค์กร ชุมชนต่างๆ ให้สามารถพัฒนาและบริหารองค์กรของตนเองได้ตามบทบาทหน้าที่ขององค์กร เช่น การจัดการองค์กรของกลุ่มแม่บ้าน เป็นต้น

๘. สาขาภาษาและวรรณกรรม หมายถึง ความสามารถในการผลิตผลงานเกี่ยวกับภาษา ทั้งภาษาถิ่น ภาษาโบราณ ภาษาไทยและการใช้ภาษาตลอดทั้งด้านวรรณกรรมทุกประเภท

๙. สาขาศาสนาและประเพณี หมายถึง ความสามารถในการประยุกต์และปรับใช้หลักธรรมคำสอนทางศาสนา ความเชื่อและประเพณีดั้งเดิมที่เหมาะสมต่อการประพฤติปฏิบัติ ให้บังเกิดผลดีต่อบุคคลและสิ่งแวดล้อม เช่น การถ่ายทอดหลักธรรมทางศาสนา การบวชป่า การประยุกต์ประเพณีบุญประทัยข้าว เป็นต้น

๑๐. สาขากองทุนและสวัสดิการ หมายถึง การจัดการด้านสมทบและบริการกองทุน ในการประกันคุณภาพชีวิตของตน ให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรม

๑๑. สาขาการศึกษา หมายถึง ความสามารถการถ่ายทอด การอบรมเลี้ยงดู การบ่มเพาะ การสั่งสอน การสร้างสื่อและอุปกรณ์การวัดความสำเร็จ

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ได้มีการประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่น (Local Performance Assessment : LPA) ประกอบกับคณะกรรมการกำกับการประเมินผลการปฏิบัติราชการของส่วนราชการในกระทรวงมหาดไทย ได้มีมติเห็นชอบกำหนดตัวชี้วัดการประเมินผลการปฏิบัติราชการของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ชื่อตัวชี้วัด “ร้อยละขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดทำฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น” ซึ่งสอดคล้องกับการประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านที่ ๔ การบริการสาธารณะ หน่วยที่ ๔ ด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ศาสนา และภูมิปัญญาท้องถิ่น หน่วยย่อยที่ ๑ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตัวชี้วัดที่ ๗๐ “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น และเผยแพร่ให้ประชาชน ได้นำไปใช้ประโยชน์”ซึ่งได้อธิบายความหมายของ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ไว้ดังนี้

๑. ภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local Wisdom) หมายถึง พื้นความรู้ความสามารถที่ผ่านกระบวนการคิดโดยใช้สติปัญญาของคนในท้องถิ่นมีการเรียนรู้และการถ่ายทอดจากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่งจนเกิดผลดีงาม มีคุณค่า มีประโยชน์ สามารถนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาคุณภาพชีวิต หรือใช้เป็นแนวทางในการดำรงชีวิตให้สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปในแต่ละยุคสมัย

๒. ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่

๒.๑ ด้านเกษตรกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการกลั่นกรอง/การปศุสัตว์/การประมง/การป่าไม้ เช่น การทำการเกษตรแบบผสมผสาน เกษตรทฤษฎีใหม่ โคก หนอง นา เป็นต้น

- ๒.๒ ด้านหัตถกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานฝีมือหรืองานช่างที่ทำด้วยมือและอุปกรณ์อย่างง่าย โดยไม่ใช้เครื่องจักรเป็นองค์ประกอบหลักในการผลิต เช่น งานจักสาน,งานแกะหนังตะลุง,งานทอผ้าด้วยมือ,งานเย็บปักถักร้อย,การทำหัวโขน เป็นต้น
- ๒.๓ ด้านอุตสาหกรรม คือภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานที่ใช้ทุน แรงงาน และเครื่องจักรเป็นองค์ประกอบหลักในการผลิตโดยเป้าหมายการผลิตสิ่งของเป็นจำนวนมากเพื่อการค้า และรวมถึงงานด้านการบริการ เช่น การทำเครื่องเรือนจากไม้แปรรูป (โต๊ะ/เตียง/ตู้) การแปรรูปสิ่งต่างๆจากยางพารา เป็นต้น
- ๒.๔ ด้านการแพทย์ไทย คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการดูแลและรักษาสุขภาพแบบพื้นบ้าน เช่น การหัตถเวชกรรมไทย(การนวดไทย/การนวดประคบสมุนไพร),การใช้สมุนไพรในการรักษาโรค, การผดุงครรภ์พื้นบ้านโดยหมอตำแยของชาวไทยมุสลิม (โต๊ะบีแด) เป็นต้น
- ๒.๕ ด้านการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งการอนุรักษ์ การพัฒนา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน เช่น การบวชป่า,การสืบชะตาแม่น้ำ,การทำแนวปะการังเทียม, การอนุรักษ์ป่าชายเลน เป็นต้น
- ๒.๖ ด้านศิลปกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะสาขาต่างๆ เช่น จิตรกรรม, ประติมากรรม,นาฏศิลป์,คีตศิลป์,การละเล่นพื้นบ้านและการนันทนาการ เช่น การขับร้องเพลงอีแซว, ลำตัด,ลิเก,หมอลำ,โนรา เป็นต้น
- ๒.๗ ด้านภาษาและวรรณกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการใช้ภาษาทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน เช่น ภาษาโบราณ,ภาษาถิ่น,หนังสือ,ตำรา,ตำรับอาหาร,งานประพันธ์/บทประพันธ์ทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง, เรื่องสั้น นวนิยาย นิทาน บทเพลงต่างๆ เป็นต้น
- ๒.๘ ด้านอื่นๆ เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านความเชื่อ ศาสนา ประเพณี พิธีกรรม อาหารไทย อาหารพื้นบ้าน เป็นต้น

๑.ด้านเกษตรกรรม

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นของโรงเรียนแก้งเหนื่อพิทยาคม
ตำบลแก้งเหนื่อ อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี

๑. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเกษตรกรรม ได้แก่

๑.๑ นางสาวสุทธิมา ดีบุบผา เป็นผู้มีความรู้ด้านการเกษตรผสมผสาน เป็นคุณครูโรงเรียนแก้งเหนื่อ-พิทยาคม

๑.๒ นายวิชัย ทานาฤทัย ผู้มีความรู้ด้านการเกษตรทฤษฎีใหม่ อาศัยอยู่บ้านเลขที่ ๒ หมู่ ๕ บ้านนาขันธ์ ตำบลแก้งเหนือ อำเภอเขมราฐ

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙

โรงเรียนนาคำวิทยา

ประเภทข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเกษตรกรรม.....

ชื่อฐานข้อมูล ลงแขกดำนา/เกี่ยวข้าว.....

ชื่อ - สกุลโรงเรียนนาคำวิทยา.....

ที่อยู่โรงเรียนนาคำวิทยา ตำบลแดงหม้อ อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี.....

กิจกรรมลงแขกดำนา/เกี่ยวข้าว ตามโครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงการศึกษา โรงเรียนนาคำวิทยา เพื่อให้นักเรียนได้เห็นคุณค่าและตระหนักถึงความสำคัญของข้าว เป็นการสร้างโอกาสการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การปลูกข้าวทำนา ระหว่างผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน ได้เรียนรู้การปลูกข้าวดำนาและเกี่ยวข้าว จากครูภูมิปัญญาท้องถิ่นและปราชญ์ชาวบ้าน สามารถทราบถึงขั้นตอนการสีข้าว และการเก็บไว้ใช้บริโภคสำหรับ เป็นอาหารเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับนักเรียนและนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางการจัดการเรียน การสอนโดยมี หัวหน้าส่วนราชการ ครู นักเรียน ผู้ปกครองเข้าร่วม

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙

โรงเรียนน้ำขุ่นวิทยา

ประเภทข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเกษตรกรรม.....

ชื่อฐานข้อมูลการแปรรูปข้าวกล้อง.....

ชื่อ - สกุลนางสาวศิริกัญญา ศรีสมุทร.....

ที่อยู่๙๕ หมู่ ๗ บ้านโนนงาม ตำบลตาเกา อำเภอน้ำขุ่น จังหวัดอุบลราชธานี.....

สินค้าทางการเกษตรที่มุ่งเน้นความปลอดภัยด้านสุขภาพ เป็นอีกหนึ่งทางเลือกสำหรับคนที่รักสุขภาพ “ข้าว” เป็นอีกหนึ่งอย่างที่ชาวนาได้น้อมนำศาสตร์ของพระราชาในหลวง รัชกาลที่๙ ผู้การพัฒนาวางอย่างยั่งยืน ตามหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ปลูกโดยไม่ใช้สารเคมี หรือสารสังเคราะห์อื่นใด ที่ไม่ใช่ธรรมชาติ ทั้งยาฆ่าหญ้า ยาฆ่าแมลง ปุ๋ยเคมี รวมไปถึงสารเคมีที่ใช้ระหว่างเก็บรักษาผลผลิต เช่น ยาแกันเชื้อรา เคลือบฆ่า เชื้อราต่าง ๆ โดยให้ความสำคัญกับการปลูกที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม เสริมสร้างพื้นฟูระบบนิเวศ และกลไกของธรรมชาติเป็นหลัก นางสาวศิริกัญญา ศรีสมุทร เป็นคนรุ่นใหม่ที่ใส่ใจด้านสุขภาพ ทั้งเป็นการสร้างมูลค่าให้สินค้า จึงมีแนวคิดที่จะสร้างผลิตภัณฑ์จากข้าว ภายใต้ชื่อ “ชัยประสิทธิ์” ประจวบกับคุณพ่อรับซื้อผลผลิตทางการเกษตรอยู่แล้ว จึงเข้าใจ คลุกคลีเกี่ยวกับข้าว ลงไปดูจากแหล่งผลิตข้าวจากชาวบ้าน จนแน่ใจได้ว่าเป็นข้าวที่ปลอดภัย โดยมีการเลือกข้าว ๕ ชนิด คือ หอมมะลิ หอมมะลิแดง ข้าวเหนียวดำ ข้าวเหนียวแดง ข้าวไรซ์เบอร์รี่ จัดทำเป็นแหล่งผลิตที่สะอาดถูกสุขลักษณะ เก็บได้นาน ๒ ปี ปลอดภัย มีอย.รองรับ จดสิทธิบัตรทรัพย์สินทางปัญญา มาตรฐาน กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย และ o-top วางขายที่ ปตท.วารินชำราบ และออกบูชานานทั่วประเทศ เป็นฐานจึงมีแนวคิดที่สร้างผลิตภัณฑ์จากข้าวเพื่อประมาณ ๑๐,๐๐๐ - ๑๕,๐๐๐ บาท/เดือน ปัจจุบันเป็นเจ้าของธุรกิจแต่ยังเป็นศูนย์การเรียนรู้ด้านการแปรรูปผลผลิตทางเกษตรยินดีให้ความรู้กับผู้ที่สนใจ

จุดเด่นของข้าวหอมมะลิพันธุ์ใหม่ คือ รสชาติอร่อย หอมหวานนุ่มลิ้น

OTOP
One Tambon One Product

YSF
D-AE

กระสอบรักษ์ **แพ็คเกจสุขภาพ**

PROMOTION
Gifts

รางวัล

1. รางวัลชนะเลิศ
2. รางวัลรองชนะเลิศ
3. รางวัลชมเชย
4. รางวัลอนุรักษ์
5. รางวัล
6. รางวัล
7. รางวัล
8. รางวัล
9. รางวัล

สินค้าของขวัญ ของขวัญ

ข้าวจากชาวนาอุบลแท้ **UBONNUTRIRICE** **OTOP**

ยูประสิทธิ์

ว่าที่ร.ต.หญิง ศิริกัญญา ศรีสุนทร

☎ 061-5166518 (ทุกวัน)

📧 @097vhiyu

📍 ข้าวดี ประสิทธิ์ จากชาวนาอุบลแท้

📍 ร้านโมบายพืชมล. ต.ตาเกา อ.น้ำขุ่น จ.อุบลฯ

ผลิตภัณฑ์ร่วม ของเขต ของขวัญ สินค้าข้าวเปลือกอินทรีย์(ปีใหม่)

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙

โรงเรียนน้ำขุ่นวิทยา

ประเภทข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเกษตรกรรม.....

ชื่อฐานข้อมูลการเลี้ยงไก่ไข่ออร์แกนิก.....

ชื่อ - สกุลนายธนพล หาญกล้า.....

ที่อยู่๑๐๘ หมู่ ๒ บ้านตาเอ้ม ตำบลตาเกา อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี.....

ธุรกิจนี้เป็นการเลี้ยงไก่ไข่ออร์แกนิกที่เน้นความปลอดภัยและคุณภาพ โดยรับลูกไก่ไข่ออร์แกนิกจากจังหวัดนนทบุรีขนส่งมาที่อำเภอเดชอุดม ในแต่ละรอบจะเลี้ยงไก่ จำนวน ๕๐๐ ตัว โดยมีต้นทุนลูกไก่ตัวละ ๕๐ บาท รวมเป็น ๒๕,๐๐๐ บาท ต่อรอบการดูแลสุขภาพไก่ ทำอย่างเข้มข้นด้วยการให้วัคซีนเดือนละ ๒ ครั้ง และใช้โรงเรือนที่มีมาตรฐาน มุงหลังคาด้วยสังกะสี ล้อมรอบด้วยตาข่ายเหล็ก และมีสแลนสีเขียวปิดทับเพื่อป้องกันแดดและฝน สร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับไก่การให้อาหารเป็นแบบออร์แกนิกที่เน้นความปลอดภัย ใช้หัวอาหารสำหรับลูกไก่ในช่วงแรก และทำอาหารเสริมเองจากวัตถุดิบธรรมชาติ ได้แก่ ผักตบชวา ผักหนาดแดง และต้นกล้วย โดยให้อาหารวันละ ๓ มื้อเพื่อให้ไก่เจริญเติบโตอย่างสมบูรณ์ ไก่จะเริ่มให้ไข่เมื่ออายุประมาณ ๓ เดือน และสามารถออกไข่ได้วันละ ๔๐๐ ฟองขึ้นไปจากไก่ ๕๐๐ ตัว คิดเป็นอัตราการออกไข่ประมาณ ๘๐% ซึ่งถือว่าดีมาก ไข่ที่ผลิตได้จะจำหน่ายในราคา ๓-๕ บาทต่อฟอง ขึ้นอยู่กับขนาดเบอร์ของไข่ ทำให้มีรายได้จากการขายไข่วันละประมาณ ๑,๐๐๐ - ๑,๘๐๐ บาท

นอกจากรายได้จากไข่แล้ว ยังมีรายได้เสริมจากการขายมูลไก่ ในราคากระสอบละ ๔๐ บาท โดยสามารถขายได้เดือนละ ๕๐ กระสอบ คิดเป็นรายได้เพิ่มอีก ๒,๐๐๐ บาทต่อเดือน ซึ่งมูลไก่นี้เป็นปุ๋ยอินทรีย์คุณภาพดีที่เกษตรกรนิยมใช้สถานที่แห่งนี้ไม่เพียงแต่เป็นธุรกิจเชิงพาณิชย์เท่านั้นการทำน้ำ EM รดโรงเรือนเพื่อป้องกันกลิ่นในโรงเรือน แต่ยังทำหน้าที่เป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้สนใจศึกษาดูงานการเลี้ยงไก่ไข่ออร์แกนิก สามารถเป็นต้นแบบในการพัฒนาอาชีพและสร้างรายได้ที่ยั่งยืนให้กับชุมชนได้อีกด้วย

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙

โรงเรียนน้ำขุ่นวิทยา

ประเภทข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเกษตรกรรม.....

ชื่อฐานข้อมูลการเลี้ยงโคนิน.....

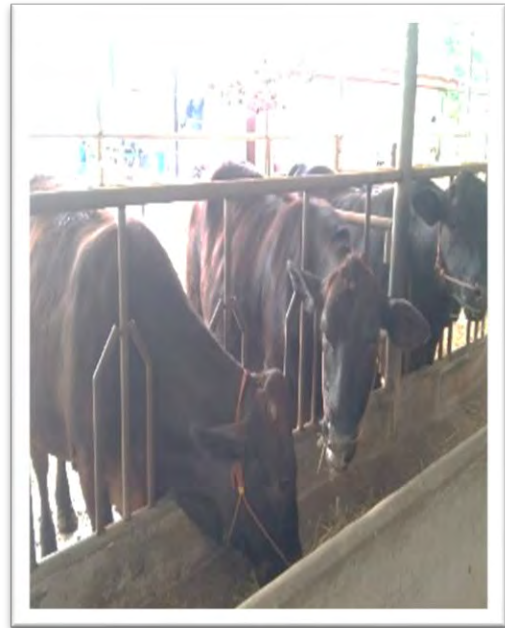
ชื่อ - สกุลนางแสง คัดทอ.....

ที่อยู่๑๐๘ หมู่ ๒ บ้านตาเอ้ม ตำบลตาเกา อำเภอ้ำขุ่น จังหวัดอุบลราชธานี.....

การเลี้ยงโคนินเป็นธุรกิจปศุสัตว์ที่มุ่งเน้นการผลิตเนื้อโคคุณภาพสูง โดยโคนินเป็นโคที่มีลักษณะเด่นคือสีดำทั้งตัว มี ๒ สายพันธุ์หลักที่นิยมเลี้ยง ได้แก่ วากิว (Wagyu) ซึ่งเป็นโคพันธุ์ญี่ปุ่นที่มีชื่อเสียงด้านคุณภาพเนื้อที่มีไขมันแทรกสวยงาม และแองกัส (Angus) ซึ่งเป็นโคพันธุ์อเมริกันที่ให้เนื้อคุณภาพดี เช่นกันโครงการนี้เริ่มต้นในปี ๒๕๖๔ โดยได้กู้เงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) เพื่อสร้างโรงเรือนและเริ่มต้นธุรกิจ เจ้าของฟาร์มได้ใช้เวลาศึกษาหาความรู้จริงจังและเข้าร่วมกลุ่มผู้เลี้ยงโคนิน ซึ่งมีท่านผู้อำนวยการโกวิท บุญเฉลียว เป็นประธานกลุ่ม เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และเทคนิคการเลี้ยงที่ดีการเริ่มต้นธุรกิจเริ่มจากการเลี้ยงโคแม่พันธุ์บราห์มัน (ปามัน) จำนวน ๖ ตัว แล้วย้นำพันธุ์ชาร์โรเลส์ (Charolais) ซึ่งเป็นโคพันธุ์ฝรั่งเศสที่มีชื่อเสียงด้านการเจริญเติบโตดี มาผสมพันธุ์เพื่อสร้างลูกผสมที่มีคุณภาพ การให้อาหารเป็นส่วนสำคัญในการสร้างคุณภาพเนื้อ โดยใช้อาหารที่หมักจากกากมันสำปะหลังผสมกับยีสต์ เป็นอาหารหลัก ร่วมกับหัวอาหารเล็กน้อย เพื่อเสริมสารอาหารที่จำเป็น วิธีการให้อาหารแบบนี้ช่วยให้เนื้อโคมีคุณภาพดีและมีต้นทุนที่เหมาะสม หากสามารถเลี้ยงโคได้เกรดที่ดี เนื้อโคนินจะมีราคาสูงมาก อยู่ที่กิโลกรัมละ ๒๐๐-๕๐๐ บาท ขึ้นอยู่กับคุณภาพและเกรดของเนื้อ รายได้จากการขายเนื้ออยู่ที่ ๑๐๐,๐๐๐-๓๐๐,๐๐๐ บาทต่อปี นอกจากนี้ยังมีรายได้เสริมจากการขายมูลโค ในราคากะสอบละ ๕๐ บาท ซึ่งสามารถสร้างรายได้เพิ่มอีกประมาณ ๔๐,๐๐๐ บาทต่อปี

ธุรกิจนี้ได้รับความสนใจจากผู้ที่ต้องการศึกษาดูงานเป็นจำนวนมาก มีผู้สนใจแวะเวียนมาเยี่ยมชมและขอคำแนะนำอยู่เสมอ แม้ว่าในปัจจุบันยังไม่ได้จัดตั้งเป็นแหล่งเรียนรู้อย่างเป็นทางการ แต่ก็มีศักยภาพที่จะพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเลี้ยงโคนินให้กับชุมชนและผู้สนใจในอนาคตได้

รูปภาพประกอบ

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙

โรงเรียนน้ำขุ่นวิทยา

ประเภทข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเกษตรกรรม.....

ชื่อฐานข้อมูลการเลี้ยงตักแตนปาทั้งก้า.....

ชื่อ - สกุลนางเพ็ญศรี กุมพรัตน์.....

ที่อยู่๑๑/๑๒ หมู่ ๘ บ้านตาเอ้ม ตำบลตาเกา อำเภอน้ำขุ่น จังหวัดอุบลราชธานี.....

การเลี้ยงตักแตนปาทั้งก้าเป็นธุรกิจ แมลงเศรษฐกิจที่กำลังได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นในปัจจุบัน เนื่องจากมีระยะเวลาการเลี้ยงสั้น ลงทุนไม่สูงมาก และให้ผลตอบแทนที่คุ้มค่า ธุรกิจนี้เริ่มต้นในปี ๒๕๖๔ โดยการซื้อไข่ตักแตนมาจากคุณป้าแดง มณีสังข์ ในราคาซีดละ ๒๐๐ บาท เพื่อนำมาเพาะฟักและเลี้ยงให้เติบโตการลงทุนในตอนเริ่มต้นค่อนข้างประหยัด โดยใช้โรงเรือนแบบสำเร็จรูปที่สั่งซื้อจากกลุ่มใน Facebook ซึ่งมีราคาตั้งแต่ ๕๐๐-๑,๒๐๐ บาทต่อหลัง ขึ้นอยู่กับขนาดและคุณภาพของโรงเรือน โรงเรือนเหล่านี้ออกแบบมาเพื่อการเลี้ยงตักแตนโดยเฉพาะ มีระบบระบายอากาศที่ดีและป้องกันตักแตนหนีได้อย่างมีประสิทธิภาพจุดเด่นของการเลี้ยงตักแตนปาทั้งก้า คือระยะเวลาการเลี้ยงที่สั้นมาก โดยใช้เวลาเพียงประมาณ ๑ เดือนเท่านั้น ตักแตนก็สามารถโตเต็มวัยและพร้อมจำหน่ายได้แล้ว ราคาขายอยู่ที่กิโลกรัมละ ๓๐๐-๔๐๐ บาท ซึ่งถือว่าให้ผลตอบแทนที่ดีเมื่อเทียบกับระยะเวลาและต้นทุนการเลี้ยงด้านการให้อาหารนั้นไม่ซับซ้อนและมีต้นทุนต่ำ เนื่องจากตักแตนกินหญ้าเป็นอาหารหลัก ฟาร์มจึงปลูกหญ้าเลี้ยงเอง และซื้อหญ้าเหมาเพิ่มเติมจากแหล่งอื่นในราคาไร่ละ ๕๐๐ บาท เพื่อให้มีอาหารเพียงพอตลอดเวลา การปลูกหญ้าเองช่วยลดต้นทุนและสร้างความมั่นใจในแหล่งอาหารที่ปลอดภัยนอกจากการขายตักแตนแล้ว ฟาร์มยังมีรายได้จากการขายไข่ตักแตนอีกด้วย โดยจะคัดแยกตักแตนพันธุ์ดีไว้เพื่อให้ได้ไข่ที่มีคุณภาพ จากนั้นจึงนำไข่ออกขายให้กับผู้ที่สนใจเริ่มต้นเลี้ยงตักแตน ในราคาซีดละ ๒๐๐ บาท ซึ่งเท่ากับราคาที่ซื้อมาตอนเริ่มต้น การขายไข่นี้ช่วยสร้างรายได้เสริมและขยายเครือข่ายผู้เลี้ยงตักแตนในชุมชนอีกด้วย

แม้ว่าฟาร์มแห่งนี้จะยังไม่ได้จัดตั้งเป็นแหล่งเรียนรู้อย่างเป็นทางการ แต่เจ้าของฟาร์มก็ยินดีให้ข้อมูลและแบ่งปันประสบการณ์แก่ผู้ที่สนใจอยากเริ่มต้นเลี้ยงตักแตนปาทั้งก้า เป็นอีกหนึ่งทางเลือกในการสร้างอาชีพและรายได้เสริมที่น่าสนใจสำหรับคนในชุมชน

รูปภาพประกอบ

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี

ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๙

โรงเรียนน้ำขุ่นวิทยา

ประเภทข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น : ด้านเกษตรกรรม

ชื่อฐานข้อมูล : เศรษฐกิจพอเพียง

ชื่อ - สกุล : ร.ต.บุญจันทร์ ไยสุบ

ที่อยู่ : ๓๔๕ ม.๑ ต.โคกสะอาด อำเภอ้ำขุ่น จังหวัดอุบลราชธานี

“เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙ ทรงพระราชทาน เพื่อเป็นแนวคิดในการดำเนินชีวิตและพัฒนาประเทศอย่างสมดุลและยั่งยืน เน้น “ความพอประมาณ” , “ความมีเหตุผล” และ “มีภูมิคุ้มกันที่ดี” ภายใต้ “เงื่อนไขความรู้” และ “เงื่อนไขคุณธรรม” ร.ต.บุญจันทร์ ไยสุบ ได้นำ **เกษตรทฤษฎีใหม่** มาใช้ ซึ่งเป็นแนวทางการทำการเกษตรตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙ ทรงพระราชทาน เพื่อช่วยให้เกษตรกรมีความมั่นคง มีรายได้หลายทาง ลดความเสี่ยง และพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

รูปภาพประกอบ

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี
ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๙
โรงเรียนไร่ใต้ประชาคม

ประเภทภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านเกษตรกรรม

ชื่อฐานข้อมูล “การเกษตรทฤษฎีใหม่ โคนก หนอง นา”.

ชื่อ-สกุล นางแววดาว..อนันต์เรือง

ที่อยู่ ๒๔๒ หมู่.๑๓ บ้านไร่พัฒนา ตำบลไร่ใต้ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดอุบลราชธานี

ชีวิตหลังเกษียณอายุราชการ น้อมนำแนวคิดเกษตรทฤษฎีใหม่มาผสมผสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อจัดการพื้นที่การเกษตรให้ยั่งยืน โดยแบ่งพื้นที่เป็น "โคก" (พื้นที่สูง) สำหรับปลูกพืชและที่อยู่อาศัย, "หนอง" (แหล่งน้ำ) สำหรับกักเก็บน้ำ และ "นา" (พื้นที่ราบต่ำ) สำหรับปลูกข้าว ซึ่งการจัดการทั้งสามส่วนนี้จะช่วยให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ มีความมั่นคงทางอาหารและน้ำ ลดความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติ และสร้างรายได้ตลอดทั้งปี

รูปภาพประกอบ

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๙

โรงเรียนห้วยข้าพิทยาคม

ประเภทข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านเกษตรกรรม

ชื่อฐานข้อมูล เกษตรผสมผสาน

ชื่อ-สกุล นายบุญมี จรทะผา

ที่อยู่ปัจจุบัน : บ้านเลขที่ ๙๙ ม.๑๕ บ้านห้วยข้าทักษิณ ต.ห้วยข้า อ. บุณทริก จังหวัดอุบลราชธานี

ภูมิรู้/ภูมิปัญญา

มีความสามารถด้านการเกษตร

องค์ความรู้

เกษตรผสมผสาน (Integrated Farming) คือแนวทางการทำเกษตรที่ผสมผสานกิจกรรมการเกษตรหลายประเภทไว้ในพื้นที่เดียวกันอย่างเป็นระบบและมีความสัมพันธ์ต่อกัน เช่น การปลูกพืชผสมกับการเลี้ยงสัตว์ หรือการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำร่วมกับการปลูกพืช ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้จะเกื้อกูลกัน ช่วยลดต้นทุน เพิ่มประสิทธิภาพ การใช้ทรัพยากร และสร้างรายได้หลายทางให้เกษตรกร จึงถือเป็นรูปแบบการเกษตรที่ยั่งยืนและลดความเสี่ยงจากการพึ่งพาการผลิตเพียงอย่างเดียว

หลักการสำคัญของเกษตรผสมผสาน

เกษตรผสมผสานอาศัยหลักคิดการจัดการทรัพยากรอย่างรอบด้าน โดยจะพิจารณาจากสภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ความต้องการของตลาด และศักยภาพของเจ้าของพื้นที่เป็นสำคัญ กิจกรรมที่เลือกผสมผสานต้องเกื้อหนุนกัน เช่น มูลสัตว์นำมาทำปุ๋ยให้พืช หรือเศษวัสดุเหลือจากพืชสามารถนำมาเลี้ยงสัตว์ได้ การวางระบบที่เชื่อมโยงเช่นนี้ จะช่วยให้ใช้ประโยชน์ในแต่ละทรัพยากรได้ครบถ้วน ลดของเสีย และลดต้นทุนการผลิตได้มาก

ภาพประกอบ

๑. การเก็บข้อมูลพื้นฐานของ นายบุญมี จรทะผา ประชาญ์ ด้านการเกษตร

๒. การปลูกผักสวนครัว

๓. การปลูกพืช ผล เช่น มะพร้าว กล้วย

๔. การเลี้ยงปลา

๕. การใช้พลังงานแสงอาทิตย์ในการทำเกษตร

๖. การทำนาข้าวนาปัง โดยใช้พลังงานแสงอาทิตย์

การเตรียมพื้นที่แปลงนา ในการหว่านข้าวนาปัง

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙

โรงเรียนเหล่างามพิทยาคม

ประเภทข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเกษตรกรรม.....

ชื่อฐานข้อมูลศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน.....

ชื่อ - สกุลนายกลชัย คุณพาทิ.....

ที่อยู่๑๘๐ หมู่ ๓ บ้านนาหว้า ตำบลสำโรง อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี.....

เกษตรผสมผสาน (Integrated Farming) คือ ระบบการทำเกษตรที่รวมการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ ประมง และการแปรรูปผลผลิตหลายอย่างเข้าด้วยกันในพื้นที่เดียวกัน โดยให้กิจกรรมต่างๆ เกื้อกูลกันเป็นวงจร เช่น มูลสัตว์เป็นปุ๋ยพืช, เศษพืชเป็นอาหารสัตว์, ช่วยสร้างความมั่นคงทางอาหาร, ลดความเสี่ยง, เพิ่มรายได้หลากหลายช่องทาง และใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า เหมาะกับทุกขนาดพื้นที่

นายกลชัย คุณพาทิ ได้เข้าโครงการทำการเกษตรตามแนวเกษตรทฤษฎีใหม่ในปี พ.ศ.๒๕๖๒ และขยายโครงการที่ ๒ โครงการโคก หนอง นา โมเดล เมื่อปี ๒๕๖๔ ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากพัฒนาชุมชน (พช.) เพื่อพัฒนาการดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่อง จนประสบความสำเร็จได้เป็นแบบอย่างของชุมชน เป็นศูนย์เครือข่ายศูนย์การเรียนรู้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร กิจกรรมศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน สนับสนุนโดยเกษตรอำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี จากการทำงานนี้ส่งผลให้สร้างรายได้ให้กับครอบครัว ประมาณ ๑๕,๐๐๐ บาท/เดือน ปัจจุบันเป็นศูนย์การเรียนรู้ด้านเกษตรกรรม ให้ความรู้กับผู้ที่สนใจ

รูปภาพประกอบ

๒.ด้านหัตถกรรม

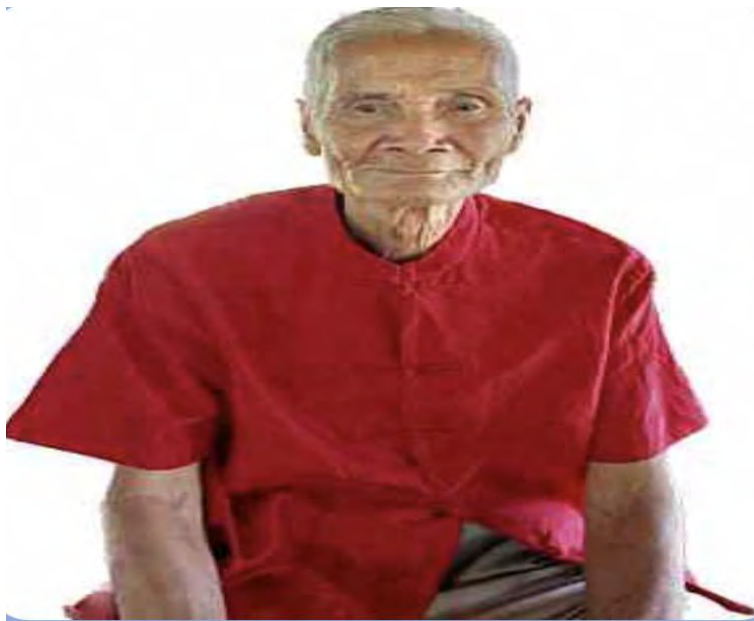
ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙

โรงเรียนแก้งเหนือพิทยาคม

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านหัตถกรรม

- นายเหลื่อม พันธุ์แสน ผู้มีความรู้ด้านหัตถกรรม (การจักสาน) อาศัยอยู่บ้านเลขที่ 17 หมู่ 3 บ้านคำม่วง ตำบลแก้งเหนือ อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙

โรงเรียนนาคำวิทยา

ประเภทข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านหัตถกรรม.....

ชื่อฐานข้อมูลตะกร้า/สานไม้ไผ่ (กะต๋่า), กระด้ง/สานไม้ไผ่

ชื่อ - สกุลชุมชนบ้านแสงน้อย.....

ที่อยู่บ้านแสงน้อย ตำบลนาคำใหญ่ อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี.....

ภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานฝีมือจักสาน คือ การใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านนำวัสดุธรรมชาติ (ไม้ไผ่, หวาย, ไบลาน, ฟางข้าว) มาประดิษฐ์เป็นเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น ตะกร้า, หวด, กระด้ง, กระเป่า ด้วยอุปกรณ์ง่ายๆ เช่น มีด, ขวาน, มีดตอก เพื่อสร้างสรรค์ภาชนะที่ทนทาน มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น โดยเฉพาะงานจักสานพื้นบ้านอีสานอย่าง กะต๋ิบข้าว, กะต๋ิง, ตะกร้าหัวของ (ถาดอีสาน), สุ่มไก่, ช้องที่เน้นประโยชน์ใช้สอยและสะท้อนวัฒนธรรมท้องถิ่น

รูปภาพประกอบ

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๙
โรงเรียนนาสะไมพิทยาคม

ประเภทภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านหัตถกรรม

ชื่อฐานข้อมูล “งานจักสานไม้ไผ่”

ชื่อ-สกุล นายนิเวศน์...บุตรโท

ที่อยู่ ๑๑ หมู่ ๘ บ้านใหม่สี่ทอง ตำบลหนองเต่า อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี

ภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานฝีมือหรืองานช่างที่ทำด้วยมือและอุปกรณ์อย่างง่าย โดยไม่ใช้เครื่องจักร เป็นองค์ประกอบหลักในการผลิต เช่น งานจักสาน กระจ่าง หวดและกระดิ่ง ภาชนะที่ทำด้วยหวาย หรือไม้ไผ่ กะต่างวง หรือตะกร้าหัวของชาวอีสาน

รูปภาพประกอบ

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี
 ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๙
 โรงเรียนนาสะไมพิทยาคม

ประเภทภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านหัตถกรรม
 ชื่อฐานข้อมูล “ถักเปลนอนจากเศษวัสดุผ้า”

ชื่อ-สกุล นางสาวสุกัญญา...กุลโท

ที่อยู่ ๑๕ หมู่ ๘ บ้านใหม่สีทอง ตำบลหนองเต่า อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี

การถักเปลนอนจากเศษวัสดุผ้า คือ ภูมิปัญญาและงานหัตถกรรมพื้นบ้าน ซึ่งเราสามารถนำเศษวัสดุจากผ้าที่เหลือใช้มาใช้ประโยชน์ในการทำเปลนอนเล่นกันภายในครอบครัว หมู่บ้าน และสามารถจำหน่ายเป็นรายได้เสริมอีกช่องทางหนึ่ง และช่วยให้การพักผ่อนอริยาบทให้สบาย ขึ้นอยู่กับที่นอน หมอน เติงนอน หรือแม้กระทั่งเปลนอน

รูปภาพประกอบ

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙

โรงเรียนน้ำขุ่นวิทยา

ประเภทข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอนุรักษ์วัฒนธรรม.....

ชื่อฐานข้อมูลการทอผ้าไหม.....

ชื่อ - สกุลกลุ่มทอผ้าไหมบ้านไพบูลย์.....

ที่อยู่๙๕ หมู่ ๗ บ้านโนนงาม ตำบลตาเกา อำเภอน้ำขุ่น จังหวัดอุบลราชธานี.....

บ้านไพบูลย์ ตำบลไพบูลย์ อำเภอน้ำขุ่น จังหวัดอุบลราชธานี เป็นชุมชนที่โดดเด่นด้านการทอผ้าไหมและการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ โดยมีกลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหมและทอผ้าไหมบ้านไพบูลย์เป็นแกนหลักในการดำเนินงาน ชุมชนแห่งนี้ดำเนินกิจการครบวงจรตั้งแต่การปลูกหม่อน เลี้ยงไหม จนถึงการทอผ้าด้วยมือและย้อมสีธรรมชาติ โดยเฉพาะผ้าไหมย้อมนกกยุงสีน้ำเงินที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นด้วยความร่วมมือระหว่างหน่วยงานราชการหลายภาคส่วน ทั้งพัฒนาชุมชนอำเภอน้ำขุ่นและจังหวัดอุบลราชธานี บ้านไพบูลย์ได้รับการพัฒนาจนก้าวขึ้นเป็นชุมชนต้นแบบ "ชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี" ที่มีชื่อว่า "ดินแดนแห่งผ้าไหมสร้อยกโสธบ้านไพบูลย์" ซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้การอนุรักษ์และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นที่น่าสนใจ ในวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๘ นางสาวเยาวลักษณ์ ทองทวี ผู้อำนวยการศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติฯ อุบลราชธานี ได้มอบหมายให้คณะเจ้าหน้าที่ดำเนินการตรวจประเมินมาตรฐานผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน โดยตรวจสอบที่ทอผ้าและเส้นไหมทั้งชนิดนกยูงสีทอง (Royal Thai Silk) จำนวน ๖๐ เมตร และชนิดนกกยุงสีน้ำเงิน (Thai Silk) จำนวน ๑๐๐ เมตร รวมทั้งสิ้น ๑๖๐ เมตร จากนั้นได้มอบใบรับรองมาตรฐานตรานกยูงพระราชทานทั้งสองชนิดให้กับกลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหมและทอผ้าไหมบ้านไพบูลย์

นอกจากผ้าไหมแล้ว ชุมชนยังมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากใบหม่อน เช่น ชาใบหม่อนและแฉ้วดักแด้ ที่เป็นการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรอย่างครบวงจร ทั้งนี้ บ้านไพบูลย์ยังจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ที่นักท่องเที่ยวสามารถลงมือปฏิบัติจริง (D-HOPE) ทำให้ที่นี่เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ผสมผสานความรู้ การอนุรักษ์ภูมิปัญญา และการท่องเที่ยวเข้าด้วยกันอย่างลงตัว

รูปภาพประกอบ

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙
โรงเรียนโนนกลางวิทยาคม

ประเภทข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านหัตถกรรม (จักสาน) ตระกร้าสานทางมะพร้าว

ชื่อ -สกุล นางหลอม ไม้เลื้อย

ที่อยู่ ๒๖ หมู่ ๑๑ บ้านโนนกลาง ตำบลโนนกลาง อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี

นางหลอม ไม้เลื้อย อายุ ๖๙ ปี ชาวบ้านโนนกลาง ตำบลโนนกลาง นักปราชญ์ที่มีความเชี่ยวชาญด้านหัตถกรรม (จักสาน) มีความสนใจในงานจักสาน จึงได้ศึกษาวิธีการทำงานจักสานจากกลุ่มสานตระกร้าทางมะพร้าวร่วมกับสมาชิกกลุ่มในหมู่บ้าน เนื่องจากมีความรู้เดิมจากการสานไม้ไผ่เป็นทุนเดิมอยู่แล้ว แต่หากในปัจจุบันไม้ไผ่ในหมู่บ้านเหลือน้อยจึงหันมาเรียนรู้การสานตระกร้าจากทางมะพร้าวเพื่อยึดเป็นอาชีพเสริมที่ว่างจากการทำนา ทำไร่

ปัจจุบันมีความรู้และสามารถนำไปถ่ายทอดเป็นความรู้ให้กับผู้อื่นได้ ซึ่งปัจจุบันได้ยึดเอาการจักสานตระกร้าทางมะพร้าวมาเป็นอาชีพเสริม เนื่องจากอายุมากแล้วไม่สามารถออกไปทำไร่ ทำนา เหมือนแต่ก่อน

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙

โรงเรียนโนนกลางวิทยาคม

ประเภทข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านหัตถกรรม (การทอผ้า)

ชื่อ -สกุล คุณยายสุดใจ นนทศิริ

ที่อยู่ ๘ บ้านหนองมะเกลือ หมู่ ๖ ตำบลโนนกลาง อำเภอ พิบูลมังสาหาร จังหวัด อุบลราชธานี

นางสุดใจ นนทศิริ อายุ ๗๒ ปี ชาวบ้านตำบลโนนกลาง นักปราชญ์ที่มีความเชี่ยวชาญด้านหัตถกรรม (การทอผ้า) เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สืบทอดกันมาช้านาน โดยเริ่มทอผ้าเมื่ออายุได้ ๑๕ ปี โดยสืบทอดมาจากยายและแม่ เป็นคนพาทำเพราะเมื่อก่อนได้ทอผ้าใช้ในครอบครัว เมื่อผ่านไปสักพัก จึงอยากลองทำเอง เพื่อจะได้ช่วยสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัวบ้าง จนเกิดเป็นภูมิปัญญาประจำท้องถิ่นที่ได้รับการยอมรับในหมู่บ้าน และได้รับการพัฒนามาเรื่อยจากอดีตจนถึงปัจจุบัน โดยมีความเชี่ยวชาญในการทอผ้ามัดหมี่ ผ้าขาวม้า ผ้าขีด ผ้าโสร่ง และลายอื่นๆ

ปัจจุบันได้นำความรู้และสามารถนำไปถ่ายทอดเป็นความรู้ให้กับหลาน และผู้อื่นที่สนใจ รวมทั้งได้ถ่ายทอดให้แก่กลุ่มเยาวชนนักเรียนโรงเรียนโนนกลางวิทยาคม ได้เรียนรู้ ปัจจุบันจึงจำเป็นอย่างมากที่เราควรจะศึกษาขั้นตอนในการทำเพื่อจะได้สืบสานให้คงอยู่ต่อไป

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙

โรงเรียนโนนกลางวิทยาคม

ประเภทข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านหัตถกรรม (การทอผ้า)

ชื่อ -สกุล คุณยายสุภรณ์ ลุนพรม

ที่อยู่ ๘ บ้านหนองไผ่ หมู่ ๖ ตำบลดอนจิก อำเภอ พิบูลมังสาหาร จังหวัด อุบลราชธานี

คุณยายสุภรณ์ ลุนพรม อายุ ๖๖ ปี ชาวบ้านตำบลดอนจิก นักปราชญ์ที่มีความเชี่ยวชาญด้านหัตถกรรม (การทอผ้า) เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สืบทอดกันมาช้านาน โดยเริ่มทอผ้าเมื่ออายุได้ ๑๔ ปี โดยสืบทอดมาจากยายและแม่ เป็นคนพาทำเพราะเมื่อก่อนได้ทอผ้าใช้ในครอบครัว เมื่อผ่านไปสักพัก จึงอยากลองทำเองเพื่อจะได้ช่วยสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัวบ้าง จนเกิดเป็นภูมิปัญญาประจำท้องถิ่นที่ได้รับการยอมรับในหมู่บ้านและได้รับการพัฒนามาเรื่อยจากอดีตจนถึงปัจจุบัน โดยมีความเชี่ยวชาญในการทอผ้า ๔ แสง ผ้ามัดหมี่ ผ้าขาม้า ผ้าโสร่ง ผ้าลายนพเก้า และลายอื่นๆ

ปัจจุบันได้นำความรู้และสามารถนำไปถ่ายทอดเป็นความรู้ให้กับหลาน และผู้อื่นที่สนใจ รวมทั้งได้ถ่ายทอดให้แก่กลุ่มเยาวชนนักเรียนโรงเรียนโนนกลางวิทยาคม ได้เรียนรู้ ปัจจุบันจึงจำเป็นอย่างมากที่เราควรจะศึกษาขั้นตอนในการทำเพื่อจะได้สืบสานให้คงอยู่ต่อไป

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙
โรงเรียนโนนกลางวิทยาคม

ประเภทข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านหัตถกรรม (การทอผ้า)

ชื่อ -สกุล เด็กชายอนุพงษ์ ฝางคำ

ที่อยู่ ๔๙ บ้านหนองมะเกลือ หมู่ ๖ ตำบลโนนกลาง อำเภอ พิบูลมังสาหาร จังหวัด อุบลราชธานี

เด็กชายอนุพงษ์ ฝางคำ อายุ ๑๕ ปี นักเรียนโรงเรียนโนนกลางวิทยาคม ลูกหลานบ้านหนองมะเกลือ ตำบลโนนกลาง นักปราชญ์ที่มีความเชี่ยวชาญด้านหัตถกรรม (การทอผ้า) เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สืบทอดกันมาช้านาน โดยสืบทอดมาจากคุณยาย เป็นคนพาทำ โดยเริ่มทอผ้าเมื่ออายุได้ ๑๒ ปี และเกิดความชอบและหลงใหลในลายผ้าต่างๆ เมื่อผ่านไปสักพัก จึงอยากลองทำเอง เพื่อจะได้ช่วยสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัวบ้าง โดยได้หาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต ฝึกทอผ้าหลังจากเลิกเรียนและวันหยุดเสาร์ อาทิตย์ จนเกิดเป็นภูมิปัญญาประจำท้องถิ่นที่ได้รับการยอมรับในหมู่บ้าน และระดับจังหวัด และได้รับการพัฒนามาเรื่อยๆจนถึงปัจจุบัน

ปัจจุบันได้นำความรู้และสามารถนำไปถ่ายทอดเป็นความรู้ให้กับผู้อื่นที่สนใจ รวมทั้งได้ถ่ายทอดให้แก่กลุ่มเยาวชนนักเรียนโรงเรียนโนนกลางวิทยาคม ได้เรียนรู้ โดยมีความเชี่ยวชาญในการทอผ้ามัดหมี่ ผ้าขาวม้า ผ้าสร่ง ผ้ากาบบัว ผ้าขิด และลายอื่นๆ

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙
โรงเรียนบัวงามวิทยา

ประเภทข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น....ด้านหัตถกรรม (งานทอผ้าไหม).....

ชื่อ -สกุล....นางดาวเรือง ยอดสิมมา.....

ที่อยู่..๗๗/๑ หมู่ ๒๓ บ้านสมพรรัตน์ ตำบลหนองสะโน อำเภอบุณฑริก จังหวัดอุบลราชธานี

นางดาวเรือง ยอดสิมมา ปราชญ์หม่อนไหม ด้านการสาวไหมด้วยมือและการทอผ้าไหม ปัจจุบันเป็นประธานโครงการส่งเสริมศิลปาชีพสมพรรัตน์ ได้รับรางวัลชนะเลิศการสาวไหมระดับประเทศ เข้ารับพระราชทานรางวัลจากหลายๆ พระองค์ รางวัลล่าสุดคือ ได้รับรางวัล ๙๐ ต้นแบบสยามพัทธาภูษาสง่าศิลป์ เมื่อวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๘ และได้รับเพิ่มพระราชทานจากในหลวง ร.๑๐ และพระราชนิ

ปัจจุบัน นางดาวเรือง ยอดสิมมา ถ่ายทอดความรู้ด้านการเลี้ยงไหม สาวไหม ย้อมเส้นไหม และทอผ้าไหม ให้กับกลุ่มแม่บ้าน และนักเรียนโรงเรียนบัวงามวิทยา

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี
ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๙
โรงเรียนไร่ใต้ประชาคม

ประเภทภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านหัตถกรรม

ชื่อฐานข้อมูล “งานจักสานไม้ไผ่”

ชื่อ-สกุล คุณตาทวน..ผลาเลิศ

ที่อยู่ ๑๘ หมู่ ๑๐ บ้านไร่เหนือ ตำบลไร่ใต้ อำเภอฟิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี

ภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานฝีมือหรืองานช่างที่ทำด้วยมือและอุปกรณ์อย่างง่าย โดยไม่ใช่เครื่องจักรเป็นองค์ประกอบหลักในการผลิต เช่น งานจักสาน หวดและกระด้าง ภาชนะที่ทำด้วยหวาย หรือไม้ไผ่ กะต๋างวง หรือ ตะกร้าหัวของชาวอีสาน

รูปภาพประกอบ

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี
ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๙
โรงเรียนไร่ใต้ประชาคม

ประเภทภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านหัตถกรรม

ชื่อฐานข้อมูล “สานหวดหนึ่งข้าว และ แห”

ชื่อ-สกุล นายอุดม..แพ้นทอง

ที่อยู่ ๓๗ หมู่ ๖ บ้านไร่เหนือ ตำบลไร่ใต้ อำเภอบึงมูลมั่งสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี

สานหวดหนึ่งข้าวเหนียว คือ การจักสานภาชนะที่เรียกว่า "หวด" เพื่อใช้หนึ่งข้าวเหนียว ซึ่งเป็นอาหารหลักของคนอีสาน โดยทั่วไปมีรูปร่างคล้ายกรวย ปากผาย ก้นสอบ สานด้วยไม้ไผ่ให้แน่นแต่มีช่องโปร่งพอให้อากาศระบายผ่านได้ หวดเป็นอุปกรณ์ที่ใช้กันแพร่หลาย และยังเป็นภูมิปัญญาพื้นบ้านที่สืบทอดกันมาหลายชั่วอายุคน

สานแห คือ ภูมิปัญญาและงานหัตถกรรมพื้นบ้าน เป็นการสร้างเครื่องมือจับปลาที่เรียกว่า "แห" โดยใช้เส้นด้ายไนลอน มาถักทอให้เป็นตาข่าย ทำเพื่อการยังชีพคือการใช้จับปลาเองและการประกอบอาชีพคือขายในท้องถิ่น

รูปภาพประกอบ

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี
ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๙
โรงเรียนไร่ใต้ประชาคม

ประเภทภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านหัตถกรรม

ชื่อฐานข้อมูล “สานแห”

ชื่อ-สกุล นายหนูพิน..จันทร์จิตร

ที่อยู่ หมู่ ๑๑ บ้านลุมๆ ตำบลไร่ใต้ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดอุบลราชธานี

สานแห คือ ภูมิปัญญาและงานหัตถกรรมพื้นบ้าน เป็นการสร้างเครื่องมือจับปลาที่เรียกว่า "แห" โดยใช้เส้นด้ายไนลอน มาถักทอให้เป็นตาข่าย ทำเพื่อการยังชีพคือการใช้จับปลาเองและการประกอบอาชีพคือขายในท้องถิ่น

รูปภาพประกอบ

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี
ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๙
โรงเรียนไร่ใต้ประชาคม

ประเภทภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านหัตถกรรม

ชื่อฐานข้อมูล “การตัดเย็บเสื้อผ้า”

ชื่อ-สกุล นางใจเพชร..ชั้นคำ

ที่อยู่ ๒๐ หมู่ ๒ บ้านผักหย่า ตำบลไร่ใต้ อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดอุบลราชธานี

ภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานฝีมือหรืองานช่างที่ทำด้วยมือและอุปกรณ์อย่างง่าย เป็นองค์ประกอบหลักในการผลิต เช่น งานตัดเย็บเสื้อผ้าพื้นบ้าน

รูปภาพประกอบ

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี
ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๙
โรงเรียนไร่ใต้ประชาคม

ประเภทภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านหัตถกรรม

ชื่อฐานข้อมูล “การทอเสื่อกก”

ชื่อ-สกุล นางอรทัย...สีบัว

ที่อยู่ ๒๖๙ หมู่ ๑๓ บ้านไร่พัฒนา ตำบลไร่ใต้ อำเภอบึงมูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี

ภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานฝีมือหรืองานช่างที่ทำด้วยมือและอุปกรณ์อย่างง่าย โดยไม่ใช้เครื่องจักรเป็นองค์ประกอบหลักในการผลิต เช่น การทอเสื่อกก เป็นภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่นใช้วัสดุจากธรรมชาติที่นำเอาต้นกกมาแปรสภาพให้เป็นเส้น ย้อมสีแล้วสานทอให้เป็นแผ่นผืน เพื่อนำมาใช้ปูลาดรองนั่งหรือนอน

รูปภาพประกอบ

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙

โรงเรียนหนองบัวฮีวิทยาคม

ประเภทภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านหัตถกรรม และการแปรรูปผลิตภัณฑ์ (จักสานไม้ไผ่และทอเสื่อจากไหล)

ชื่อฐานข้อมูล การจักสานไม้ไผ่และทอเสื่อจากไหล หมู่ที่ ๘

ชื่อสกุล นางหนูบ้าย ฤทธิ์ผล / นางบังอร แก่นจันทร์ / นางมลิวลัย ทินโนรส

ที่อยู่ หมู่ ๘ บ้านดอนจัว ตำบลหนองบัวฮี อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี

กลุ่มจักสานไม้ไผ่และทอเสื่อจากไหล หมู่ที่ ๘ ได้จัดตั้งเมื่อวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๕๕ โดยการรวมกลุ่มของผู้จักสานกระติบข้าว จำนวน ๑๕ คน โดยเริ่มต้นจากการสานกระติบข้าวและต่อมาได้ดำเนินการจักสานที่หลากหลายขึ้นโดยการสานเสื่อ สุ่ม กระตัง หวด ถาด กระจาด รวมทั้งผลิตภัณฑ์อื่น ๆ จากไม้ไผ่และไหล โดยกลุ่มอาชีพได้พัฒนาทักษะฝีมือ และส่งเสริมให้ประชาชนมีภูมิปัญญาในด้านการจักสาน เกิดการเรียนรู้จากรุ่นสู่รุ่น สามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพ สร้างรายได้ให้แก่ตนเองและครอบครัว ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ สร้างคุณค่าให้กับตนเอง สังคมและประเทศชาติ ส่งเสริมให้กลุ่มมีการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙

โรงเรียนหนองบัวฮีวิทยาคม

ประเภทภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านหัตถกรรม การแปรรูปผลิตภัณฑ์ (การจักสานและทอเสื่อกก)

ชื่อฐานข้อมูล การจักสานไม้ไผ่และทอเสื่อกกบ้านหนองกอก

ชื่อสกุล นางวสุรีย์ บัวใหญ่ / นางวันดี บุตรสง่า / นางนิภา บัวใหญ่

ที่อยู่ หมู่ บ้านหนองกอก ตำบลหนองบัวฮี อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี

กลุ่มอาชีพกลุ่มจักสานไม้ไผ่และทอเสื่อกกบ้านหนองกอก เป็นกลุ่มผู้ผลิตชุมชน ได้จัดตั้งกลุ่มเมื่อวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๖๑ รหัสผู้ประกอบการ OTOP คือ ๓๔๑๙๐๐๒๙๘ โดยการรวมกลุ่มของผู้จักสานกระติบข้าว จำนวน ๑๙ คน โดยเริ่มต้นจากการสานกระติบข้าว และต่อมาได้ดำเนินการจักสานที่หลากหลายขึ้นโดยการสานเสื่อ สุ่ม กระดัง หวด ถาด กระจาด รวมทั้งผลิตภัณฑ์อื่น ๆ จากไม้ไผ่และกก เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีภูมิปัญญาในด้านการจักสาน เกิดการเรียนรู้จากรุ่นสู่รุ่น สามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพ สร้างรายได้ให้แก่ตนเองและครอบครัวได้ และเพื่อส่งเสริมให้มีการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙

โรงเรียนหนองบัวฮีวิทยาคม

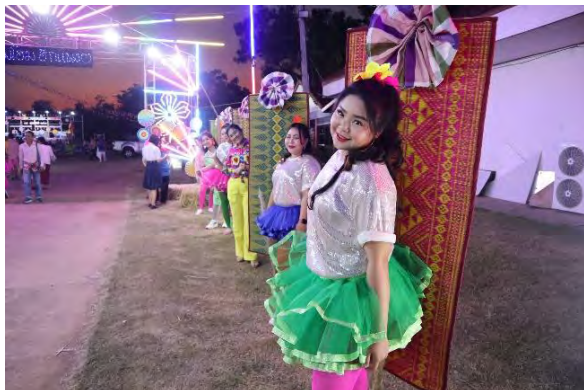
ประเภทภูมิปัญญาท้องถิ่น การแปรรูปผลิตภัณฑ์ (การทอเสื่อกก)

ชื่อฐานข้อมูล การทอเสื่อและแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกก หมู่ที่ ๙

ชื่อสกุล นางสาวบังอร บุญวัง / นางอุไร สายชาติ / นางสาวมาลัย สายสารี

ที่อยู่ หมู่ ๙ บ้านบัวทอง ตำบลหนองบัวฮี อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี

กลุ่มทอเสื่อและแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกก หมู่ที่ ๙ ก่อตั้งขึ้นจากการทอเสื่อของชาวบ้านเพื่อไว้ใช้งานในครัวเรือน และต่อมาได้มีผู้ติดต่อขอซื้อ จึงได้ทำขายและได้รวมกลุ่มกันทอเสื่อเพื่อจำหน่ายภายในหมู่บ้านบัวทอง มีสมาชิกกลุ่มจำนวน ๔ คน และได้ขอจดทะเบียนจากสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอพิบูลมังสาหาร โดยได้รับรหัสผลิตภัณฑ์เลขที่ ๓๔๑๙๐๐๒๑๙๑๕๑๙๗๘ ประเภทผลิตภัณฑ์ของใช้/ของตกแต่ง/ของที่ระลึก โดยกลุ่มอาชีพ ได้พัฒนาความรู้และทักษะฝีมือ ส่งเสริมให้ประชาชนมีภูมิปัญญาในด้านการทอเสื่อ เกิดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และสร้างคุณค่าให้กับตนเอง

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙

โรงเรียนหนองบัวฮีวิทยาคม

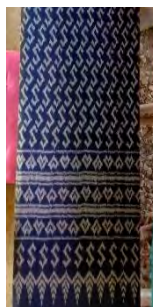
ประเภทภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านหัตถกรรม (การทอผ้า)

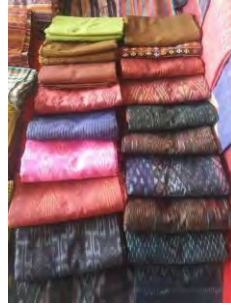
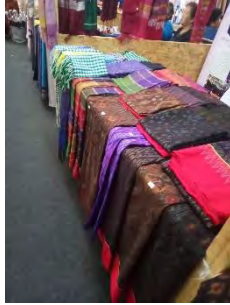
ชื่อฐานข้อมูล การทอผ้าบ้านดุกอิ่ง หมู่ที่ ๖

ชื่อสกุล นางอ้ว ชุมนวล / นางบุญยืน สร้อยเสนา / นางทองแพง บัวใหญ่

ที่อยู่ หมู่ ๖ บ้านดุกอิ่ง ตำบลหนองบัวฮี อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี

กลุ่มทอผ้าบ้านดุกอิ่ง หมู่ที่ ๖ ตั้งอยู่เลขที่ ๑๒๑ หมู่ที่ ๖ ตำบลหนองบัวฮี อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี จัดตั้งกลุ่มเมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ รหัสผู้ประกอบการ OTOP ๓๔๑๙๐๐๓๑๕ โดยได้ดำเนินการกลุ่มอาชีพตามโครงการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ชุมชนท้องถิ่น หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มอาชีพเช่น ผ้าไหม ผ้าฝ้าย ผ้าถุง ผ้าเปียง ผ้าขาวม้า ผ้าพันคอ ผ้าแพรขีด ผ้าแพรลาย เป็นต้น มีสมาชิกกลุ่มจำนวน ๑๓ คน

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙

โรงเรียนหนองบัวฮีวิทยาคม

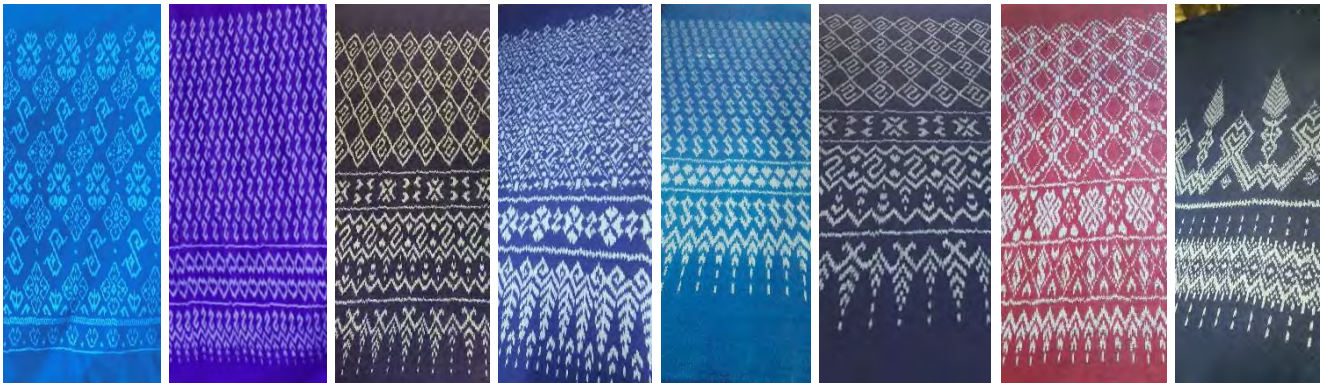
ประเภทภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านหัตถกรรม (การทอผ้า)

ชื่อฐานข้อมูล การทอผ้ากลุ่มเครือข่ายสัมมาชีพชุมชนตำบลหนองบัวฮี

ชื่อสกุล นางคำแดง เศษฐราช /นางเฉลียง สายสี /นางสาวสิริพร เศษฐราช

ที่อยู่ หมู่ ๖ บ้านดุกอิ่ง ตำบลหนองบัวฮี อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี

กลุ่มเครือข่ายสัมมาชีพชุมชนตำบลหนองบัวฮี เกิดจากการรวมกลุ่มกันของประชาชนในหมู่บ้านดุกอิ่ง โดยการนำของ นางคำแดง เศษฐราช ที่เคยทอผ้าขาวม้า ผ้ามัดหมี่ ได้รับมาตรฐาน มผช. ระดับ ๔ ดาว เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๒ และได้ร่วมก่อตั้งกลุ่มขึ้นเมื่อวันที่ ๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๕ มีสมาชิกแรกเริ่มจำนวน ๙ คน ดำเนินการทอผ้าลายพระราชทาน ลายท้องถิ่น ลายโบราณ ผ้าฝ้าย ผ้าไหม ผ้าด้ายโทเร เป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมการทอผ้าพื้นเมืองเป็นการสานต่อโครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ และเพื่อเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้กับสตรีที่จะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาชุมชนในอนาคต

แบบกรอกฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙

โรงเรียนเหล่างามพิทยาคม

ประเภทข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านหัตถกรรม.....

ชื่อฐานข้อมูลไม้กวาดดอกหญ้า.....

ชื่อ - สกุลนางสาวดวงพร ไชยชนะแสง.....

ที่อยู่๑๐๘ หมู่ ๙ บ้านโนนศาลา ตำบลสำโรง อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี.....

ไม้กวาดดอกหญ้า (Grass Broom) คืออุปกรณ์ทำความสะอาดพื้นฐานที่ทำจากช่อดอกอ่อนของพืชตระกูลหญ้า (เช่น หญ้าดอกกก, ดอกแฉม) นำมามัดรวมกับด้ามไม้ไผ่หรือพลาสติก ใช้งานโดยกวาดฝุ่นละออง และเศษขยะเล็กๆ ในอาคารบ้านเรือน มีน้ำหนักเบา อ่อนตัวดี เข้าถึงซอกมุมง่าย เป็นภูมิปัญญาไทยที่สืบทอดกันมานานเพื่อสร้างรายได้เสริม

นางสาวดวงพร ไชยชนะแสง อายุ ๔๑ ปี ได้เรียนรู้วิธีการทำไม้กวาดดอกหญ้าด้วยตนเอง โดยการแกะแบบจากไม้กวาดที่ซื้อมา และฝึกทำจนเกิดความชำนาญ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๗ จนถึงปัจจุบัน สร้างรายได้เสริมให้กับครอบครัว โดยขาย อันละ ๔๐ บาท และเป็นเครือข่ายร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง ตลาดนัดสี่เหลี่ยม

รูปภาพประกอบ

แบบกรอกฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙

โรงเรียนเหล่างามพิทยาคม

ประเภทข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านหัตถกรรม.....

ชื่อฐานข้อมูลไม้กวาดทางมะพร้าว.....

ชื่อ - สกุลนายลพ เรืองเนตร.....

ที่อยู่บ้านเลขที่ ๗ หมู่ ๘ บ้านร่องคันแยงน้อย ตำบลสำโรง อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดอุบลราชธานี.....

ไม้กวาดทางมะพร้าว เป็นอุปกรณ์ทำความสะอาดที่เกิดจากภูมิปัญญาไทยดั้งเดิม ทำจากวัสดุธรรมชาติที่มีความแข็งแรงและทนทาน ใช้สำหรับกวาดทำความสะอาดพื้นที่ภายนอกอาคารเป็นหลัก เช่น ลานบ้าน ลานหญ้า หรือพื้นที่ที่มีเศษขยะชิ้นใหญ่ เช่น ใบไม้ ก้อนดิน และหิน

คุณพ่อลพ เรืองเนตร ภูมิปัญญาด้านหัตถกรรม เรื่องการทำไม้กวาดทางมะพร้าว โดยการพัฒนารูปแบบการทำไม้กวาดทางมะพร้าวนี้ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๖๖ ถึงปัจจุบัน จนได้รูปแบบของไม้กวาดที่มีความแข็งแรงเหมาะแก่การใช้งาน และใช้งานได้นาน เป็นการนำวัสดุทางเกษตรได้แก่ ทางมะพร้าว มาสร้างมูลค่าเพิ่มสร้างรายได้เสริมให้คุณตา

รูปภาพประกอบ

แบบกรอกฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙

โรงเรียนเหล่างามพิทยาคม

ประเภทข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านหัตถกรรม.....

ชื่อฐานข้อมูลกระติบข้าว.....

ชื่อ - สกุลนางจันทร์เพ็ญ คำหงสา และ นางถอย สุทธิชาติ.....

ที่อยู่ บ้านเลขที่ ๗๒ หมู่ที่ ๘ บ้านร่องคันแยงน้อย ตำบลสำโรง อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี

กระติบข้าวเหนียว คือภาชนะหัตถกรรมภูมิปัญญาชาวบ้าน โดยเฉพาะชาวอีสานและภาคเหนือ ที่ใช้เก็บข้าวเหนียวให้คงความร้อนและคุณภาพ ภูมิปัญญาด้านนี้สืบทอดมาจากวิถีชีวิตที่กินข้าวเหนียวเป็นอาหารหลัก การสานกระติบอย่างพิถีพิถันใช้วัสดุจากธรรมชาติ เช่น ไม้ไผ่ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความคิดสร้างสรรค์ในการสร้างสรรค์เครื่องใช้จากทรัพยากรที่มีอยู่

คุณยายได้สืบสานการทำกระติบข้าวตั้งแต่ อายุ ๑๐ ปี จนถึงปัจจุบัน นอกจากเป็นอาชีพเสริมและคุณยายยังได้ถ่ายทอดองค์ความรู้นี้ให้บุตรหลานได้สืบทอดภูมิปัญญานี้ให้คงอยู่และได้พัฒนารูปแบบของกระติบข้าวให้มีความทันสมัยมากยิ่งขึ้น

รูปภาพประกอบ

แบบกรอกฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙

โรงเรียนเหล่างามพิทยาคม

ประเภทข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านหัตถกรรม.....

ชื่อฐานข้อมูลตุ้มลานดักปลา.....

ชื่อ - สกุลนางไพบุลย์ เรืองเนตร.....

ที่อยู่บ้านเลขที่ ๒๔ หมู่ ๘ บ้านร่องคันแยงน้อย ตำบลสำโรง อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี.....

ตุ้มลานดักปลา คือ เครื่องมือดักปลาแบบโบราณ ทำจากไม้ไผ่สาน มีรูปร่างคล้ายขวดหรือโถ มีฝาแขงอยู่ ด้านในให้ปลาเข้าแล้วออกไม่ได้ และมีช่องปากให้ลั้งปลาออก เป็นภูมิปัญญาชาวบ้านอีสาน ใช้ดักปลาในแหล่งน้ำตื้น โดยมีขนาดและตาถี่ต่างกันไปตามชนิดปลาและสภาพน้ำ เช่น **ตุ้มลาน** (ตาถี่) ดักปลาเล็ก **ตุ้มปลา** ยอน (ใหญ่) ดักปลาใหญ่ มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว

คุณยายอายุ ๗๒ ปี มีความสามารถในการจักสานไม้ไผ่ได้แก่ ตุ้มลาน ซึ่งเป็นอุปกรณ์สำหรับดักปลาบริเวณน้ำไหลไม่ลึกมาก คุณยายทำมานานกว่า ๒๕ ปี เป็นรายได้เสริมในช่วงฤดูฝน ตุ้มลาน ๑ ใบ ราคาขายอยู่ที่ ๑๘๐ ถึง ๒๐๐ บาท นอกจากทำตุ้มลานแล้วคุณยายยังสามารถทำเครื่องสานอื่นๆได้ เช่น กระจิบข้าว, กระจิง, กระจกร้า (กระจ่าสาย) เป็นต้น

รูปภาพประกอบ

แบบกรอกฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙

โรงเรียนเหล่างามพิทยาคม

ประเภทข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านหัตถกรรม.....

ชื่อฐานข้อมูลตะกร้าสานไม้ไผ่..(กะต่า).....

ชื่อ - สกุลนายแดง จันทชาลี.....

ที่อยู่๕๐ หมู่ ๙ บ้านโนนศาลา ตำบลสำโรง อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี.....

ตะกร้าไม้ไผ่ คือ ภาชนะที่ทำจากการจักสานเส้นไม้ไผ่ (ตอกไม้ไผ่) เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สืบทอดกันมานาน ใช้ประโยชน์ได้หลากหลาย ทั้งใส่ของไปตลาด ใส่ปืนโต ทำบุญ เก็บผักผลไม้ รวมถึงเป็นของใช้ในครัวเรือน ซึ่งมีความแข็งแรงทนทาน สวยงาม และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

นายแดง จันทชาลี อายุ ๗๖ ปี เริ่มเรียนรู้การทำตะกร้าสานจากไม้ไผ่ ตั้งแต่อายุ ๒๑ ปี จนถึงปัจจุบันมีความชำนาญในทำสามารถทำตะกร้าสานจากไม้ไผ่ได้เร็วสุดคือ วันละ ๑ ใบ สามารถสร้างรายได้เสริมให้กับครอบครัว ปัจจุบันก็ยังคงทำตะกร้าสานนี้อยู่และถ่ายทอดความรู้ให้ลูกหลานเพื่อสืบสานภูมิปัญญานี้ไว้

รูปภาพประกอบ

๓.ด้านอุตสาหกรรม

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๙
โรงเรียนนาสะไมพิทยาคม

ประเภทภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านอุตสาหกรรม

ชื่อฐานข้อมูล “งานแปรรูปสแตนเลส และเหล็ก”

ชื่อ-สกุล นายอ่อน นานแน่น (ช่างอ่อน นาสะไม)

ที่อยู่ ๔๐ หมู่ ๑ บ้านนาสะไม ตำบลนาสะไม อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี

ร้านช่างอ่อน นาสะไม เป็นร้านที่เชี่ยวชาญการผลิตโลหะ โดยรับผลิตงานสแตนเลสตามแบบ งานเหล็ก รวมทั้งชิ้นงานโลหะตามรูปแบบที่ลูกค้ากำหนดขึ้น นอกจากนี้ยังมีบริการรับเปลี่ยนรูปโลหะด้วยชิ้นส่วน และ ส่วนประกอบจากวัสดุที่เป็นโลหะ ตามประเภทต่าง ๆ อีกด้วย เช่น บริการหล่อ ตัด ริด พับ เจียร เจาะ บีม และ ชิ้นรูปโลหะ เป็นต้น โดยมีวัสดุประสงค์เพื่อการออกแบบ และดำเนินการตามกระบวนการผลิตเพื่อสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ประเภทงานสแตนเลสขึ้นมา ตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ ยกตัวอย่างเช่น โต๊ะ ราวกัน ประตู รั้ว ราวบันได ขึ้นโครงรถ ขึ้นโครงบ้าน รวมทั้งงานโลหะอื่น ๆ เป็นต้น

รูปภาพประกอบ

แบบกรอกฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙

โรงเรียนเบ็ญที่ตุ้ม ๒ ชองเม็ก

ประเภทข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านอุตสาหกรรมท้องถิ่น (งานช่างไม้)

ชื่อฐานข้อมูล ผลิตภัณฑ์เฟอร์นิเจอร์ไม้

ชื่อ-สกุล นายแดง ชล่วยแก้ว

ที่อยู่ปัจจุบัน : บ้านเลขที่ ๑๑๖ ม.๑ บ้านบากชุม ต. โนนก่อ อ. สิรินคร จังหวัดอุบลราชธานี

ภูมิรู้/ภูมิปัญญา

มีความสามารถด้านการทำเฟอร์นิเจอร์

องค์ความรู้

เฟอร์นิเจอร์ไม้ เป็นผลิตภัณฑ์เครื่องเรือนที่เป็นที่นิยมในการนำมาตกแต่งบ้าน หรือที่ทำงาน เนื่องจากสามารถออกแบบให้ตรงตามสไตล์ที่ชอบได้ มีทั้งความสวยงาม เรียบง่าย อบอุ่น หรูหรา และเป็นวัสดุที่มีคุณภาพ มีความคงทน และอายุการใช้งานที่ยาวนาน

เฟอร์นิเจอร์ ทำจากไม้ตามธรรมชาติยังคงได้รับความนิยม แต่แหล่งที่มาของไม้เริ่มหายากมากขึ้น แต่สำหรับที่หมู่บ้านบากชุม อ.สิรินคร จังหวัดอุบลราชธานี แห่งนี้ ยังคงสามารถผลิตเฟอร์นิเจอร์สวย ออกมาจำหน่าย ได้โดยไม่ต้องไปตัดไม้ทำลายป่า เพราะเก็บไม้มาจากไต้น้ำ และเป็นที่มาของหมู่บ้านผลิตภัณฑ์เฟอร์นิเจอร์ไม้ไต้น้ำ ของ บ้านบากชุมแห่งนี้ จุดเด่นของเฟอร์นิเจอร์ไม้ไต้น้ำ อยู่ที่ลวดลายที่มาจากกรรมวิธีตามธรรมชาติ ไต้น้ำหลายสิบปี ที่ทำให้ไม้เกิดลวดลายบนไม้ ที่ไม่สามารถหาได้จากไม้ทั่วไป

บ้านบากชุม ตั้งอยู่ในอำเภอสิรินคร จังหวัดอุบลราชธานี ชาวบ้านในอดีตประกอบอาชีพหลักโดยการปลูกมัน หรือกรีดยางพารา ด้วยบ้านบากชุมติดกับเขื่อนสิรินธร ทำให้ชาวบ้านเกิดอาชีพใหม่ คือ ผลิตเฟอร์นิเจอร์จากไม้ที่ได้มาจากไต้น้ำ

จุดเริ่มต้นมาจากหมู่บ้านหินกอง ซึ่งหมู่บ้านแห่งนี้มีอาชีพค้ำน้ำเก็บไม้ไต้น้ำ อยู่ที่เขื่อนสิรินธร และในขณะเดียวกัน หมู่บ้านบากชุมของเรา มีฝีมือด้านการทำเฟอร์นิเจอร์ไม้อยู่บ้าง ชาวบ้านหินกองที่ค้ำน้ำ หาไม้มาได้ก็นำมาขายให้ โดยไม้ที่ได้ส่วนใหญ่เป็นรากไม้หรือต่อไม้ใหญ่บ้างเล็กบ้าง ซึ่งไม้เหล่านั้น มาจากผู้ที่เคยได้สัมปทานจากการตัดไม้ในช่วงที่การสร้างเขื่อน และมีไม้บางส่วนที่ไม่เอา ก็จะมีทิ้งจมอยู่ไต้น้ำ แบบนี้มานานหลายสิบปี จนกระทั่ง ความต้องการไม้มีมากขึ้น ชาวบ้านนักค้ำน้ำหาไม้ ก็ได้นำไม้เหล่านั้นขึ้นมา เพื่อขายให้กับ กลุ่มชาวบ้านบากชุม มีอาชีพผลิตเฟอร์นิเจอร์ไม้ จำหน่าย

สำหรับชนิดของไม้ ที่จมอยู่ไต้น้ำที่พบได้บ่อย เช่น ไม้ตะเคียน ไม้ประดู่ ไม้เต็ง ไม้สัก ฯลฯ ราคาไม้เหล่านี้ขึ้นอยู่กับขนาดและชนิด ตั้งแต่หลักพันบาท หลักหมื่นบาท หรือ บางต่อที่ใหญ่มาก แพงไปถึงหลักแสนบาท ก็มีทุกอย่างขึ้นอยู่กับขนาด และชนิดของไม้ เช่นเดียวกับ ไม้ที่ตัดจากป่า ปัจจุบัน ห้ามตัดไม้ ชาวบ้านผู้ผลิตเฟอร์นิเจอร์ ต้องอาศัยไม้ จากการค้ำน้ำแบบนี้มาใช้

เสน่ห์ของไม้ไต้ น้ำ คือ ลวดลาย เป็นเอกลักษณ์ไม่เหมือนที่ใดคือลาย“แมงมาลี”และลาย“ฉีกน้ำ” ที่มาของชื่อ ลายแมงมาลี มาจากแมลงที่อยู่ใต้น้ำทำให้เกิดลวดลายบนผิวของไม้ เช่นเดียวกับลายฉีกน้ำ เกิดจากการต้องอยู่ในน้ำนาน เกิดลวดลาย ซึ่งทั้ง ๒ ลายได้รับความนิยมจากลูกค้าที่ชื่นชอบลวดลายที่เกิดจากธรรมชาติ เป็นเหตุผลที่ทำให้เขาเลือก ชื่อเฟอร์นิเจอร์ไม้ไต้ น้ำเหล่านี้

ภูมิปัญญาหาไม้ไต้ น้ำ โดยผู้ที่ดำน้ำจะใช้หน้ากากที่สอดสายยางส่งลม จากเครื่องปั้มน้ำส่งลงไปใต้น้ำใช้หายใจ เพื่อหาไม้ไต้ น้ำ สามารถอยู่ใต้น้ำเป็นชั่วโมง ส่วนการตัดไม้ จะดำลงไปครั้งละ ๒ คน เลื่อยจนขาดผูกไว้กับแพ แล้วนำขึ้นมา และส่งขายให้กับชุมชนบ้านบากชุม เริ่มทำเฟอร์นิเจอร์ออกจำหน่ายเมื่อปี ๒๕๔๘

สำหรับกลุ่มผลิตภัณฑ์เฟอร์นิเจอร์ไม้ไต้ น้ำ บ้านบากชุม เป็นหมู่บ้าน OTOP ที่ผลิตเฟอร์นิเจอร์ไม้ไต้ น้ำ แห่งเดียวในประเทศไทย รูปแบบของเฟอร์นิเจอร์ จะเน้นโชว์เนื้อไม้ และเป็นไม้แผ่นใหญ่ การออกแบบเฟอร์นิเจอร์ได้รับความช่วยเหลือ จากมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ทำให้งานออกแบบเฟอร์นิเจอร์ออกมาถูกใจลูกค้า โดยเฉพาะกลุ่มคนที่ชื่นชอบการแต่งบ้าน ด้วยเฟอร์นิเจอร์ไม้ และเฟอร์นิเจอร์ไม้ มีราคาพุ่งสูงไปถึงหลักหลายหมื่น ไปจนถึงหลักแสนบาท

แต่ในปัจจุบันนี้การผลิตเฟอร์นิเจอร์ไม้ไต้ น้ำเริ่มน้อยลง เนื่องจากไม้ที่อยู่ใต้น้ำนั้นเริ่มหมดไป ทำให้ต้องหาซื้อไม้บนบกจากพื้นที่อื่น และไม้ส่วนใหญ่ที่นำมาทำเฟอร์นิเจอร์นั้นจะเป็นไม้ยางนา เพราะหาได้ง่าย ต้นใหญ่ เนื้อไม้เยอะ ทำให้ผลิตเฟอร์นิเจอร์ได้หลายตัว และยังแข็งแรง สีสวยงาม คู่แข่งกับการผลิต ซึ่งเป็นที่นิยมกันมากในปัจจุบัน

ขั้นตอนการทำเฟอร์นิเจอร์ไม้

๑. การหาและเตรียมไม้

หาไม้ : หาไม้จากพื้นที่ (ปัจจุบันต้องซื้อจากแหล่งอื่น)

ขนย้าย : ใช้เลื่อยยนต์ตัด แรงคน แม่แรง หรือรถช่วยดึงขึ้นมาแล้วขนย้าย

๒. การออกแบบและตัดแต่ง

พิจารณาแบบ : ออกแบบชิ้นงาน (โต๊ะ, เก้าอี้) ให้สวยงามเข้ากับไม้

ตัดแต่ง : ใช้เลื่อยยนต์ตัดแต่งไม้ให้ได้รูปทรงตามที่ออกแบบไว้

๓. การตกแต่งและขัดผิว

ตากผิวไม้ : ใช้เลื่อยยนต์ตากผิวไม้ให้เห็นเนื้อไม้

เจียรเก็บรายละเอียด : ใช้เครื่องเจียร (หินเจียรหน้าใหญ่ ๗ นิ้ว, ๓ นิ้ว) ตกแต่งให้เรียบร้อยและเนียนขึ้น

ขัดกระดาษทราย : ใช้กระดาษทรายเบอร์หยาบ (เบอร์ ๒๔) ขัดให้เรียบ

๔. การประกอบชิ้นงาน

ทำหน้าโต๊ะ/แผ่นรอง : เลื่อยส่วนที่เป็นเนื้อไม้ให้เป็นแผ่นสำหรับทำหน้าโต๊ะ, แผ่นรองนั่ง

ยึดติด : นำไม้ (ขาโต๊ะ) กับแผ่นไม้ (หน้าโต๊ะ) มาตอกยึดด้วยตะปู แล้วใช้ซีลี้อยผสมกาวอุดโป๊วรอยหัว

ตะปู

๕. การขัดทำสี

ขัดละเอียด : ขัดชิ้นงานอีกครั้งด้วยกระดาษทรายจนเรียบ

ทำสี : ลงแล็คเกอร์รองพื้น (เบอร์ ๖) และยูรีเทนเคลือบอีก ๓ - ๔ ครั้ง โดยทำในที่ปราศจากฝุ่นเพื่อให้งานเรียบเนียนสวยงาม

ภาพประกอบ

๑. เก็บข้อมูลพื้นฐาน นายแดง ชลุ่มแก้ว ช่างทำเฟอร์นิเจอร์ ร้านอังกอร์เฟอร์นิเจอร์

๒.

ผลงานเฟอร์นิเจอร์ไม้

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี
ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๙
โรงเรียนไร่ใต้ประชาคม

ประเภทภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านอุตสาหกรรม

ชื่อฐานข้อมูล “สานตะกร้าพลาสติก”

ชื่อ-สกุล นางผิวพร..แสงทอง

ที่อยู่ ๒๑๒ หมู่ ๖ บ้านไร่เหนือ ตำบลไร่ใต้ อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดอุบลราชธานี

การสานตะกร้าพลาสติก โดยการนำเส้นพลาสติกมาสานเป็นฐานก่อน จากนั้นสานขึ้นเป็นส่วนตัวตะกร้า และยึดเส้นพลาสติกให้แน่นเป็นขั้นตอนสุดท้าย โดยมีขั้นตอนหลักคือ เตรียมเส้นพลาสติกตามขนาดที่ต้องการ , สานฐาน, สานขอบและตัวตะกร้า, และทำให้เส้นพลาสติกแน่น

เป็นอาชีพที่เลี้ยงดูครอบครัว สามารถทำงานได้ที่บ้าน ทำได้ทั้งปี รายได้ขึ้นอยู่กับปริมาณและความเชี่ยวชาญในการสานลวดลายที่ซับซ้อน

รูปภาพประกอบ

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี
ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๙
โรงเรียนไร่ใต้ประชาคม

ประเภทภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านอุตสาหกรรม

ชื่อฐานข้อมูล “แคร่ไม้”

ชื่อ-สกุล นายสมไทย วงศ์สมบัติ

ที่อยู่ ๗๙ หมู่ ๕ บ้านไร่กลาง ตำบลไร่ใต้ อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี

แคร่ไม้ คือ ที่สำหรับนั่งหรือนอน มีรูปทรงสี่เหลี่ยม ทำจากไม้หรือไม้ไผ่ มีขาและสามารถยกไปมาได้ ใช้เป็นที่นั่งรับแขก เป็นเตียงนอน มีความทนทานแข็งแรง มีใช้เกือบทุกครัวเรือน โดยมาก ใช้ไม้ที่มีในท้องถิ่นมาทำลงแรงและอุปกรณ์เท่านั้น เวลามีการจัดงาน เช่น งานแต่งงาน งานศพ ฯ นิยมหยิบยืมกัน แสดงถึงความเอื้อเฟื้อมีน้ำใจต่อกันของคนในชุมชน

รูปภาพประกอบ

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี
ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๙
โรงเรียนไร่ใต้ประชาคม

ประเภทภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านอุตสาหกรรม

ชื่อฐานข้อมูล “การทำเครื่องเรือนจากไม้แปรรูป (โต๊ะ/ตู้/เตียง)”

ชื่อ-สกุล นายประเสริฐ...วรสาร

ที่อยู่ ๕๕ หมู่ ๖ บ้านแก่งโคม ตำบลแก่งโคม อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี

ภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานที่ใช้ทุน แรงงาน และเครื่องจักรเป็นองค์ประกอบหลักในการผลิต โดยมีเป้าหมายการผลิตสิ่งของเป็นจำนวนมากเพื่อการค้า และรวมถึงงานด้านการบริการ เช่น การทำเครื่องเรือนจากไม้แปรรูป (โต๊ะ/เตียง/ตู้) การแปรรูปสิ่งต่างๆจากยางพารา เช่น แก้วอ้อย ไซฟาไม้ ชั้นวางของที่ทำจากไม้

รูปภาพประกอบ

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙
โรงเรียนพิบูลมังสาหาร

ประเภทข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านหัตถกรรม (จักสาน)

ชื่อ - สุกล นายสุนหลี แก้วแสง

ที่อยู่ ๑๕๕ บ้านนาจาน หมู่ ๑๐ ตำบล ระเบ อำเภอ พิบูลมังสาหาร จังหวัด อุบลราชธานี

นายสุนหลี แก้วแสง นายสุนหลี แก้วแสง อายุ ๘๒ ปี ชาวบ้านตำบลระเบ นักปราชญ์ที่มีความเชี่ยวชาญด้านหัตถกรรม (จักสาน) มีความสนใจในงานจักสาน จึงได้สืบทอดงานจักสานจากผู้เป็นบิดา เพื่อยึดเป็นอาชีพเสริมที่ว่างจากการทำนา ทำไร่

ปัจจุบันมีความรู้และสามารถนำไปถ่ายทอดเป็นความรู้ให้กับผู้อื่นได้ปัจจุบันได้ยึดเอาการจักสานมาเป็นอาชีพหลัก เนื่องจากอายุมากแล้วไม่สามารถออกไปทำไร่ ทำนา เหมือนแต่ก่อนพัฒนาเรียนรู้การจักสานหลายอย่าง เช่น การสานส้มไก่ การสานกระดิ่ง กระติบข้าว อีโองไร่ร้อนปลา กระชังใส่ปลา ซึ่งอุปกรณ์บางอย่างเราก็ไม่รู้จัก จึงจำเป็นต้องอย่างมากที่เราควรจะต้องศึกษาขั้นตอนในการทำอุปกรณ์พื้นบ้านต่าง ๆ เพื่อจะได้สืบสานให้คงอยู่ต่อไป

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙
โรงเรียนพิบูลมังสาหาร

ประเภทข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านหัตถกรรม (ช่าง)

ชื่อ - สุกล นายสุพันธ์ เจริญพันธ์

ที่อยู่ ๓๔๗ บ้านทรายมูล หมู่ ๒ ตำบล ทรายมูล อำเภอ พิบูลมังสาหาร จังหวัด อุบลราชธานี

นายสุพันธ์ เจริญพันธ์ อายุ ๕๗ ปี ชาวบ้านตำบลทรายมูล นักปราชญ์ที่มีความเชี่ยวชาญด้านหัตถกรรม (การทำช่าง) เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สืบทอดกันมาช้านาน ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๔ โดยประมาณ โดยผู้สูงอายุ ในหมู่บ้านเป็นคนพาทำเพราะเมื่อก่อนได้ไปรับจ้างมาขายจากร้านสังฆภัณฑ์ เมื่อผ่านไปสักพัก จึงอยากลองทำเอง เพื่อจะได้ช่วยสร้างรายได้ให้แก่ชาวบ้านในหมู่บ้าน จนเกิดเป็นภูมิปัญญาประจำท้องถิ่นที่ได้รับ การยอมรับในระดับ จังหวัด ไปจนถึงระดับประเทศ และได้รับการพัฒนามาเรื่อย จากอดีตจนถึงปัจจุบัน

ปัจจุบันได้นำความรู้และสามารถนำไปถ่ายทอดเป็นความรู้ให้กับผู้อื่นที่สนใจและได้ถ่ายทอดให้แก่ กลุ่มเยาวชนนักเรียนโรงเรียนพิบูลมังสาหารได้เรียนรู้ ปัจจุบันจึงจำเป็นอย่างมากที่เราควรจะต้องศึกษาขั้นตอนในการ ทำเพื่อจะได้สืบสานให้คงอยู่ต่อไป

๔.ด้านการแพทย์ไทย

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙
โรงเรียนแก้งเหนื่อพิทยาคม

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการแพทย์ไทย ได้แก่

- นายเหลียม พันธุ์แสน ผู้มีความรู้ด้านการแพทย์ไทย เป็นปราชญ์ภูมิปัญญา หมอรักษาโดย วิทยาคมอันเป็นสูตรโบราณ ที่มีความขลังและศักดิ์สิทธิ์ รักษาปวดเป่าโรคร้ายไข้เจ็บต่างๆ เช่น ต่อกกระดูก โรคงูสวัด เป็นฝีหนอง หูดเลือด เป่าปวดหัวศีรษะ เป็นต้น อาศัยอยู่บ้านเลขที่ 17 หมู่ 3 บ้านคำม่วง ตำบลแก้งเหนื่อ อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี
ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๙
โรงเรียนไร่ใต้ประชาคม

ประเภทภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านการแพทย์ไทย

ชื่อฐานข้อมูล “การนวด”

ชื่อ-สกุล นายธมาตย์ บุญฉวย

ที่อยู่ ๕ หมู่ ๑๓ บ้านไร่พัฒนา ตำบลไร่ใต้ อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี

ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการดูแลและรักษาสุขภาพแบบพื้นบ้าน (การนวดแผนไทย) การกดจุดและนวดฝ่าเท้า การยืดเหยียดกล้ามเนื้อและเส้นเอ็น กระตุ้นระบบการทำงานของอวัยวะภายในต่างจากจุดสะท้อนที่ฝ่าเท้า ทำให้รู้สึกสดชื่น คลายความเครียดและคลายความอ่อนล้า

รูปภาพประกอบ

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙

โรงเรียนเหล่างามพิทยาคม

ประเภทข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการแพทย์.....

ชื่อฐานข้อมูลหมोजอดกระดูก (หมอพื้นบ้านรักษากระดูก).....

ชื่อ - สกุลนางสาวมณีวรรณ คำหงษา.....

ที่อยู่๓๔ หมู่ ๖ บ้านร่องคันแยง ตำบลสำโรง อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี.....

การรักษาของหมอพื้นบ้านเป็นภูมิปัญญาที่สืบทอดกันมาหลายชั่วอายุคน ภูมิปัญญาของหมอน้ำมันต์พื้นบ้านในการรักษาโรคกระดูกการรักษาผู้ป่วย ไม่ว่าจะเป็นการนวด การใช้สมุนไพร ใช้พิธีกรรมทางไสยศาสตร์ หรือเวทมนตร์คาถาต่างๆ ซึ่งอาจได้มาจากการสังเกต จดจำจากคำบอกเล่า การลองผิดลองถูก หรือได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ ผู้รู้ปราชญ์ชาวบ้าน จุดเด่นของหมอพื้นบ้านจะมีรูปแบบ และการรักษาของหมอน้ำมันต์มีกระบวนการรักษาที่เกี่ยวข้องกับเวทมนตร์คาถาซึ่งเป็นบทสวดภาวนาที่มีความขลังและศักดิ์สิทธิ์ เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว การทาน้ำมัน น้ำมันที่หมอพื้นบ้านใช้มีหลายชนิด ได้แก่ น้ำมันมะพร้าว น้ำมันงา น้ำมันละหุ่ง น้ำมันเสียงผา (ในกรณีที่มีบาดแผล) น้ำมันที่ใช้จะมีสรรพคุณบรรเทาอาการอักเสบ ประสานกระดูกให้ติดเร็วขึ้น

นางสาวมณีวรรณ คำหงษา อายุ ๕๒ ปี ได้รับการถ่ายทอดองค์รู้ด้านการจอดกระดูกจากพ่อ โดยการเรียนลอดปอง (ผู้สอนอยู่บนบ้าน ผู้เรียนอยู่ข้างล่าง) วิชานี้จะถ่ายทอดให้ผู้ที่เกิดวันอังคาร ปีชวดเท่านั้น คุณมณีวรรณ เริ่มเรียนตั้งแต่อายุ ๑๘ ปี จนถึงปัจจุบัน ยังคงรักษาผู้ป่วยที่มีอาการกระดูกหักกระดูกแตกอยู่ และเป็นที่รู้จักของคนในชุมชน

รูปภาพประกอบ

๕.ด้านศิลปกรรม

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙

โรงเรียนแก้งเหนือพิทยาคม

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปกรรม ได้แก่

- นายจักรกฤษณ์ สีสุวะ ผู้มีความรู้ด้านศิลปะ และการแกะสลักต้นเทียนพรรษา
คุณครู โรงเรียนแก้งเหนือพิทยาคม

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙
โรงเรียนบัวงามวิทยา

ประเภทข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น....ด้านศิลปกรรม(ปราชญ์ชาวบ้าน หมอลำ).....

ชื่อ -สกุล....นางวัชรภรณ์ साโสม.....

ที่อยู่.. บ้านหนองสนม ตำบลบัวงาม อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี....

นางวัชรภรณ์ สมสุข ชาวอุบลราชธานี ด้วยผลงานและความเชี่ยวชาญในการแสดงหมอลำ ทั้งในฐานะของผู้ร้องกลอนลำ ผู้แต่งกลอนลำ ผู้แต่งทำนองกลอนลำ ด้วยน้ำเสียงและท่วงทำนองลีลาการแสดงที่เป็นเอกลักษณ์นี้จึงทำให้ผลงานของท่านเป็นที่ยอมรับอย่างยั่งยืนมาจวบจนปัจจุบัน มีประวัติโดยสังเขป ดังนี้

ชื่อจริง นางวัชรภรณ์ साโสม ชื่อในการแสดง วัชรภรณ์ สมสุข เกิดวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๑๑ เป็นบุตรคนที่ ๔ ในจำนวนพี่น้อง ๔ คน จบการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเดชอุดม อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี

เมื่อเยาว์วัยอยู่ในท้องถิ่นที่แวดล้อมด้วยธรรมชาติ ความงดงามของประเพณีและวัฒนธรรมของชาวชนบท ควบคู่กับการละเล่น การแสดง ความบันเทิง ตามเทศกาลงานประเพณีต่างๆ ชอบที่จะจดจำมาแสดงท่าทางเลียนแบบการร้องการเต้น ประกอบกับมีพรสวรรค์ในการร้องร่ำมาตั้งแต่เด็ก จึงได้เป็นตัวแทนเข้าแข่งขันประกวดอยู่เป็นประจำ และนอกจากนั้นยังได้เป็นนางเอกหมอลำคณะแดนดอกบัว ตั้งแต่อายุ ๑๒ ปี ร้องเพลงส่งตัวเองเรียน จนจบมัธยมศึกษาตอนปลาย ยึดอาชีพหมอลำเป็นอาชีพหลักและเริ่มเปลี่ยนแปลงจากหมอลำหมู่แยกตัวเองออกมาเป็นหมอลำซึ่งตามยุคสมัยที่เปลี่ยนไปซึ่งมีกระแสตอบรับดีมาก ทำให้มีชื่อเสียงมากขึ้น มีคนสนใจอยากมาเป็นลูกศิษย์จำนวนมาก ซึ่งลูกศิษย์คนแรก คือ หญิงลี ศรีจุมพล จากนั้นก็มีนักเรียนหมอลำที่มีชื่อเสียงมาขอเป็นศิษย์ เนื่องจากประสบการณ์ในการเป็นหมอลำมานานทำให้คุณแม่วัชรภรณ์ร้องลำได้หลายรูปแบบ ทำให้การแสดงได้หลากหลายไม่จำเจสามารถแต่งกลอนลำให้ลูกศิษย์ได้

ในส่วนของโรงเรียนบัวงามวิทยา ได้รับเชิญเป็นวิทยากรภูมิปัญญาท้องถิ่น (หมอลำ) เข้ามามีส่วนร่วมในการฟื้นฟูเผยแพร่และสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น และคุณค่าความ หลากหลายของศิลปะและวัฒนธรรมไทย ทั้งที่เป็นวิถีชีวิต ค่านิยม และความเป็นไทย

ศิษย์ จากโรงเรียนบัวงามวิทยา ที่เข้ามาเป็นศิษย์ เช่น

๑. น.ส.ศศิประภา เมืองคง นักเรียนปีการศึกษา ๒๕๖๐ ปัจจุบันเป็นหมอลำ
ใช้ชื่อ ไอซ์ ประภาพร สมสุข
๒. นายภูรวินทร์ ปานเหล่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖/๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๗
๓. นายศุภกรณ์ साโสม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖/๔ ปีการศึกษา ๒๕๖๗
๔. คณะนางรำโรงเรียนบัวงามวิทยา ทุกรุ่น

แบบกรอกฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙
โรงเรียนบัวงามวิทยา

ประเภทข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น....ด้านศิลปกรรม.....

ชื่อ -สกุล....นายวิจักขณ์ เมคัน.....

ที่อยู่.. ๗๗ หมู่ ๑๓ บ้านหนองสนม ตำบลบัวงาม อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี....

นายวิจักขณ์ เมคัน ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบัวงามวิทยา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี ครูวิจักขณ์ เมคัน ทุ่มถ่ายทอดวิชาความรู้ เอาใจใส่นักเรียนอย่างดียิ่ง ฝึกฝนนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ และส่งนักเรียนเข้าร่วมแข่งขันทักษะด้านการวาดภาพ ได้รับรางวัลชนะเลิศมากมายหลายรายการ ล่าสุด ได้รับรางวัลรองชนะเลิศ อันดับ ๑ ระดับประเทศ ในการแข่งขันทักษะวิชาการและงานมหกรรมการจัดการศึกษาท้องถิ่น ประจำปี ๒๕๖๘ และยังได้ถ่ายทอดวิชาความรู้ให้กับนักเรียนโรงเรียนในเขตพื้นที่บริการด้วย

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี
ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๙
โรงเรียนไร่ใต้ประชาคม

ประเภทภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านศิลปกรรม

ชื่อฐานข้อมูล ดนตรีพื้นบ้าน “พิณ”

ชื่อ-สกุล นายไตรภพ รสจันทร์

ที่อยู่ ๑๐๖ หมู่ ๕ บ้านไร่กลาง ตำบลไร่ใต้ อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี

ดนตรีพื้นบ้าน คือ ดนตรีที่สะท้อนภูมิปัญญา วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น ซึ่งสืบทอดกันมาด้วยการบอกเล่าปากต่อปาก และมักใช้เพื่อความบันเทิง การผ่อนคลาย หรือประกอบพิธีกรรม ลักษณะเด่นคือมีความเรียบง่าย ทำนองและจังหวะไม่ซับซ้อน มักใช้เครื่องดนตรีที่หาได้ในท้องถิ่น และผู้คนในชุมชนสามารถมีส่วนร่วมได้

พิณ เป็นเครื่องดนตรีพื้นบ้านประเภทเครื่องสาย มีลักษณะคล้ายกีตาร์แต่มีขนาดเล็กกว่า และใช้ดีดเป็นหลัก นอกจากจะบรรเลงเพลงพื้นบ้านแล้ว ยังนิยมใช้ในวงดนตรีโปงลาง กลองยาวและวงดนตรีลำซิ่ง

รูปภาพประกอบ

๗.ด้านภาษาและวรรณกรรม

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี
 ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๙
 โรงเรียนนาสะไมพิทยาคม

ประเภทภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านภาษาและวรรณกรรม

ชื่อฐานข้อมูล “หมอลำกลอน”.

ชื่อ-สกุล คุณแม่กองมี.. มาลัยทอง

ที่อยู่ ๔ หมู่ ๑๑ บ้านคุณสุวรรณค์ ตำบลนาสะไม อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี

หมอลำกลอน เป็นการแสดงศิลปะพื้นบ้านของชาวอีสาน เป็นมรดกทาง เป็นหมอกวีที่ชำนาญการขับร้อง
 ลำนำ คำบท คำกลอน เพลงหมอลำกลอน มีไว้เพื่อให้นำมาร้องมารำในยามมีงานบุญต่าง ๆ ในหมู่บ้าน
 หรือในงานวัด นำมาเล่นกันให้สนุกสนาน โดยมีกวีนำเอาเรื่องราวในวรรณคดี นิทานพื้นเมืองความเป็นอยู่หรือสภาพ
 ของสังคม ตลอดจนเหตุการณ์ทั่วไป มาแต่งเป็นเรื่องราวเพื่อขับร้องเพื่อให้ผู้ฟังได้เกิดความเข้าใจและบันเทิง

รูปภาพประกอบ

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี
ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๙
โรงเรียนไร่ใต้ประชาคม

ประเภทภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านภาษาและวรรณกรรม

ชื่อฐานข้อมูล หมอลำกลอน

ชื่อ-สกุล นางเม็ง ชาวตระการ

ที่อยู่ ๒๕ หมู่ ๑๕ บ้านโนนศิลาอ่อน ตำบลโพธิ์ไทร อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี

หมอลำกลอน เป็นการแสดงศิลปะพื้นบ้านของชาวอีสาน เป็นมรดกทาง เป็นหมอกวีที่ชำนาญการขับร้อง
ลำนำ คำบท คำกลอน เพลงหมอลำกลอน มีไว้เพื่อนำมาร้องมารำในยามมีงานบุญต่าง ๆ ในหมู่บ้าน หรือใน
งานวัด นำมาเล่นกันให้สนุกสนาน โดยมักนำเอาเรื่องราวในวรรณคดี นิทานพื้นเมืองความเป็นอยู่หรือสภาพของ
สังคม ตลอดจนเหตุการณ์ทั่วไป มาแต่งเป็นเรื่องราวเพื่อขับร้องเพื่อให้ผู้ฟังได้เกิดความเข้าใจและบันเทิง

รูปภาพประกอบ

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี
ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๙
โรงเรียนไร่ใต้ประชาคม

ประเภทภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านภาษาและวรรณกรรม

ชื่อฐานข้อมูล ผญาอีสาน

ชื่อ-สกุล นายสวาท..ใหญ่ผา

ที่อยู่ ๑๓๑ หมู่ ๑๕ บ้านโนนศิลาอ่อน ตำบลโพธิ์ไทร อำเภอพิบูลย์มังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี

ผญา คือ คำพูดหรือสำนวนที่มีลักษณะเป็นร้อยกรอง ซึ่งเขียนขึ้นจากโลกทัศน์ของผู้ประพันธ์หรือผู้พูดที่สั่งสมมาจากประสบการณ์ชีวิตที่ผูกพันอยู่กับปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ ขนบธรรมเนียมประเพณี การปกครอง ความเชื่อ ค่านิยม จริยธรรม และปรัชญาในหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา โดยถ่ายทอดออกมาเป็นศิลปะทางภาษาที่แสดงถึงความคิดอันเฉียบแหลมซึ่งแฝงอยู่ในถ้อยคำที่เป็นสำนวนโวหาร มีความหมายลึกซึ้งเพื่อแสดงความสามารถในการใช้ภาษา และใช้เป็นคำสอน คติสอนใจให้ผู้คนนำไปเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต

รูปภาพประกอบ

๘.ด้านอื่นๆ

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี
ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๙
โรงเรียนแก้งเหนื่อพิทยาคม

.....

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอื่นๆ ได้แก่

ภูมิปัญญาด้านดนตรี (หมอลำกลอน และการเป่าแคน)

- นายภูมิ สืบกำ่า ผู้มีความรู้ด้านดนตรี หมอลำกลอน และการเป่าแคน อาศัยอยู่บ้านแก้งเหนื่อ ตำบลแก้งเหนื่อ อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙

โรงเรียนนาคำวิทยา

ประเภทข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น.....

ชื่อฐานข้อมูลการฟ้อนกลองตุ้ม.....

ชื่อ - สกุลชุมชนบ้านนาคำใหญ่.....

ที่อยู่บ้านนาคำใหญ่ ตำบลนาคำใหญ่ อำเภอเมืองใน จังหวัดอุบลราชธานี.....

ฟ้อนกลองตุ้มบ้านนาคำใหญ่ คือ การฟ้อนรำพื้นบ้านอีสานโบราณที่ใช้จังหวะกลองตุ้ม (กลองสองหน้า) และพวงฮาดเป็นหลัก มีเอกลักษณ์ที่ท่วงท่าอิสระและเครื่องแต่งกายเฉพาะตัว (เช่นเครื่องประดับศีรษะทำจากบวบแห้ง) ซึ่งพบเห็นได้ที่บ้านนาคำใหญ่ ตำบลนาคำใหญ่ จังหวัดอุบลราชธานี เป็นการฟ้อนรำเพื่อบูชาเทพเจ้า (พญาแถน) ในงานบุญประเพณีต่างๆ เช่น บุญบั้งไฟ เพื่อขอให้ฝนตกต้องตามฤดูกาล

ลักษณะเด่นของฟ้อนกลองตุ้ม

- **เครื่องดนตรี:** ใช้กลองตุ้ม (กลองสองหน้าทำจากไม้ประดู่) และพวงฮาด (คล้ายฆ้อง ไม่มีปี่).
- **การแสดง:** มักใช้ผู้ชายล้วนในการแสดงแบบโบราณ ฟ้อนเป็นแถวตอนเรียงหนึ่ง ถอยหลังตามจังหวะกลองพวงฮาด.
- **ท่ารำ (แบบประยุกต์):** มีท่ารำที่กำหนดไว้ เช่น ท่าไหว้ครู, ท่าตำหูก (ทอผ้า), ท่าดอกบัวบาน, ท่าเซิ้งโบราณต่างๆ.
- **เครื่องแต่งกาย:** โดดเด่นด้วยเครื่องประดับศีรษะที่ทำจากเส้นใยบวบแห้งประดับดอกไม้.

ความสำคัญและที่มา

- เป็นศิลปะการฟ้อนรำเก่าแก่ของชาวอีสาน
- เชื่อว่าเป็นการรำเพื่อบูชาพญาแถน (เทพเจ้าแห่งฝน) ให้ตกลงมาตามฤดูกาล.
- มีการฝึกฟ้อนเพื่ออนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมนี้ไว้ โดยเฉพาะที่บ้านนาคำใหญ่ ตำบลนาคำใหญ่ อำเภอเมืองใน จังหวัดอุบลราชธานี.

รูปภาพประกอบ

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๙
โรงเรียนนาสะไมพิทยาคม

ประเภทภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านอื่นๆ (ศาสนาและความเชื่อในท้องถิ่น)

ชื่อฐานข้อมูล หมอพรหมณ์ สู้ขวัญ

ชื่อ-สกุล นายคำนา แก้วปัดชา

ที่อยู่ ๔๖ หมู่ ๓ บ้านเป่า ตำบลเป่า อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี

"พรหมณ์" หรือที่คนอีสานเรียกกันว่า "หมอพรหมณ์" เป็นผู้นำทางจิตวิญญาณและผู้นำทางพิธีกรรม เพื่อประกอบพิธีกรรมต่างๆ เสริมความเป็นสิริมงคล เชื่อมผู้คนในชุมชนให้เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน เป็นผู้นำประกอบพิธีบายศรีสู่ขวัญ สามารถเรียกได้อีกชื่อหนึ่งว่า พิธีสู่ขวัญ เป็นพิธีกรรมมงคลตามความเชื่อที่ว่าคนเราเกิดมาพร้อมขวัญที่คอยดูแลรักษา ติดตามเจ้าของให้สุขกายสบายใจเป็นปกติ พิธีกรรมจะช่วยส่งเสริมพลังใจให้เข้มแข็ง มักทำในช่วงวันสำคัญของชีวิต

รูปภาพประกอบ

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙
โรงเรียนบัวงามวิทยา

ประเภทข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น....ด้านอื่นๆ (พิธีกรรม).....

ชื่อ -สกุล....นายอ่อน ปรีหา.....

ที่อยู่..๒๔๖ หมู่ ๒ บ้านหนองสนม ตำบลบัวงาม อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี

พิธีสู่ขวัญตามประเพณี เป็นภูมิปัญญาของปราชญ์ชาวบ้าน นายอ่อน ปรีหา ผู้เป็นหมอสูตรขวัญ ที่ได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้และบทสวดคาถาจากบรรพบุรุษ เป็นพิธีกรรมที่แสดงถึงความเชื่อและวิถีชีวิตของชาวอีสาน โดยพิธีนี้ใช้สำหรับการเรียกขวัญกลับคืนสู่ร่างกาย เพื่อเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ ให้เกิดความเป็นสิริมงคลแก่บุคคลผู้ประสบเคราะห์ หรือผู้ที่เริ่มต้นชีวิตใหม่ เช่น พิธีแต่งงาน พิธีบวช หรือการเรียกขวัญหลังหายป่วย โดยจะมีการจัดเตรียมเครื่องประกอบพิธี ได้แก่ พาชขวัญ/พานบายศรี ที่มีลักษณะอ่อนช้อยสวยงาม และด้ายมงคล (สายสิญจน์) ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการผูกขวัญ เพื่อแสดงความหมายของการเชื่อมโยงขวัญ คำสวดขวัญที่ใช้เป็นภาษาล้าน มีเนื้อหาที่เต็มไปด้วยคติธรรมและพรชัยมงคล

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี
ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๙
โรงเรียนไร่ใต้ประชาคม

ประเภทภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านอื่นๆ..(ศาสนาและความเชื่อในท้องถิ่น)

ชื่อฐานข้อมูล หมอพรหมณ์ สู้ขวัญ

ชื่อ-สกุล นายนवल ผลาเลิศ

ที่อยู่ ๑๘ หมู่ ๕ บ้านไร่กลาง ตำบลไร่ใต้ อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี

"พรหมณ์" หรือที่คนอีสานเรียกกันว่า "หมอพรหมณ์" เป็นผู้นำทางจิตวิญญาณและผู้นำทางพิธีกรรมเพื่อประกอบพิธีกรรมต่างๆ เสริมความเป็นสิริมงคล เชื่อมผู้คนในชุมชนให้เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน เป็นผู้นำประกอบพิธีบายศรีสู่ขวัญ สามารถเรียกได้อีกชื่อหนึ่งว่า พิธีสู่ขวัญ เป็นพิธีกรรมมงคลตามความเชื่อที่ว่าคนเราเกิดมาพร้อมขวัญที่คอยดูแลรักษา ติดตามเจ้าของให้สุขกายสบายใจเป็นปกติ พิธีกรรมจะช่วยส่งเสริมพลังใจให้เข้มแข็ง มักทำในช่วงวันสำคัญของชีวิต

รูปภาพประกอบ

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี
ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๙
โรงเรียนไร่ใต้ประชาคม

ประเภทภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านอื่นๆ (ศาสนาและความเชื่อในท้องถิ่น)

ชื่อฐานข้อมูล ทำพานบายศรี

ชื่อ-สกุล นางประคอง ภูมิคำ

ที่อยู่ ๑๘๗ หมู่ ๖ บ้านไร่เหนือ ตำบลไร่ใต้ อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี

ภูมิปัญญาท้องถิ่น ความสำคัญและคุณค่าแห่งมรดกภูมิปัญญาสำหรับในภาคอีสานนั้น บายศรีนับเป็นสิ่งที่มีความหมายของชาวอีสาน เพราะเปรียบเสมือนสื่อความหมายแห่งความเป็นสิริมงคล ความดีงาม ความปรารถนาดี และความยินดีต่างๆ ชาวอีสานใช้พานบายศรีในพิธีกรรมต่างๆ

รูปภาพประกอบ

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙
โรงเรียนพิบูลมังสาหาร

ประเภทข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านวัฒนธรรมอาหาร

ชื่อ - สุกกล นางไพรวรรณ หลงชิน

ที่อยู่ ๒๑๗ ตำบล กุดชุมภู อำเภอ พิบูลมังสาหาร จังหวัด อุบลราชธานี

นางไพรวรรณ หลงชิน ผู้เชี่ยวชาญในการทำซาลาเปา จนเป็นที่โด่งดังในรายการ Super ๑๐๐ อัจฉริยะ เกินร้อย ทางช่อง Workpoint TV ซาลาเปาไส้หมูแดงที่โด่งดังมากจากรายการโทรทัศน์ไทย อย่าง "Super ๑๐๐" ที่นำเสนอของอร่อยและเคล็ดลับการทำจากทั่วประเทศ จุดเด่นคือไส้หมูแดงสูตรพิเศษที่รสชาติเข้มข้น กลมกล่อม และแป้งซาลาเปาที่นุ่มฟู ทำให้เป็นที่นิยมอย่างแพร่หลายและมีคิวรอซื้อยาวเหยียด เริ่มต้นจากร้านเล็ก ๆ และตั้งเป็นพลุแตกหลังไปออกรายการ Super ๑๐๐ รสชาติ ไส้หมูแดงรสชาติจัดจ้าน หวานเค็มกำลังดี มีความหอมที่เป็นเอกลักษณ์ ความพิเศษ ไส้หมูแดงที่ให้เยอะและรสชาติอร่อยถูกปากคนไทย ทำให้เป็นที่กล่าวขาน

ปัจจุบัน นางไพรวรรณ หลงชิน ถ่ายทอดความรู้ด้านการทำซาลาเปา ให้กับกลุ่มแม่บ้านและนักเรียน โรงเรียนพิบูลมังสาหาร

ภาคผนวก

คำสั่งองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี

ที่ ๘๘๕๓๓/๒๕๖๘

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘

ด้วยกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ได้มีการประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Local Performance Assessment : LPA) ประกอบกับคณะกรรมการกำกับการประเมินผลการปฏิบัติราชการของส่วนราชการในกระทรวงมหาดไทย ได้มีมติเห็นชอบกำหนดตัวชี้วัดการประเมินผลการปฏิบัติราชการของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ชื่อตัวชี้วัด “ร้อยละขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดทำฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น” ซึ่งสอดคล้องกับการประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านที่ ๔ การบริการสาธารณะ หน่วยที่ ๔ ด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ศาสนา และภูมิปัญญาท้องถิ่น หน่วยย่อยที่ ๑ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตัวชี้วัดที่ ๗๐ “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น และเผยแพร่ให้ประชาชน ได้นำไปใช้ประโยชน์” เพื่อให้มีฐานข้อมูลภูมิปัญญา เป็นคลังความรู้ของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง ตลอดจนชุมชน ได้อนุรักษ์และสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น และเป็นการประชาสัมพันธ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นแขนงต่างๆ ให้บุคคลทั่วไป ได้ทราบ จึงแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี ดังนี้

๑. นายทรงศักดิ์ หุงจันทร์	ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	ประธานกรรมการ
๒. นางบัณฑิตา วงศ์งาม	ตำแหน่ง ผู้อำนวยการส่วนส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	กรรมการ
๓. นางรันดร บัวจุม	ตำแหน่ง ผู้อำนวยการส่วนบริหารการศึกษา	กรรมการ
๔. นางสาวจรีพร ครองยุติ	ตำแหน่ง หัวหน้าฝ่ายการศึกษาในระบบ	กรรมการ
๕. นายปกรณ์ เมืองโคตร	ตำแหน่ง หัวหน้าฝ่ายบริหารการศึกษา	กรรมการ
๖. นางนุจนาฏ สาริบุตร	ตำแหน่ง หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมคุณภาพการศึกษา	กรรมการ
๗. นายณัฐวรรค์ สายโสม	ตำแหน่ง ครู โรงเรียนน้ำขุ่นวิทยา	กรรมการ
๘. นายกฤษณา เวระนะ	ตำแหน่ง ครู โรงเรียนน้ำขุ่นวิทยา	กรรมการ
๙. ว่าที่ร้อยตรีภัทรพล สายแวว	ตำแหน่ง ครู โรงเรียนพิบูลมังสาหาร	กรรมการ
๑๐. นายคมสันต์ เรืองฤทธิ์	ตำแหน่ง ครู โรงเรียนพิบูลมังสาหาร	กรรมการ
๑๑. นางสาวกาญจณิกา วงศาสนธิ์	ตำแหน่ง ครู โรงเรียนโนนกลางวิทยาคม	กรรมการ
๑๒. นายประจวบ เจริญราช	ตำแหน่ง ผู้ช่วยครูผู้ช่วย โรงเรียนโนนกลางวิทยาคม	กรรมการ
๑๓. นายคนาธิป สายคุณ	ตำแหน่ง ครู โรงเรียนบัวงามวิทยา	กรรมการ
๑๔. นางภาวิณี อิ่มพรมราช	ตำแหน่ง ครู โรงเรียนบัวงามวิทยา	กรรมการ
๑๕. นางสาวเอียวปอ รสจันทร์	ตำแหน่ง ครู โรงเรียนไร่ใต้ประชาคม	กรรมการ

/๑๖.นางสาว...

๑๖. นางสาวพรรณนา ทองกุล	ตำแหน่ง ครู โรงเรียนไร่ใต้ประชาคม	กรรมการ
๑๗. นายศรายุทธ สุดดี	ตำแหน่ง ครู โรงเรียนนาสะไมพิทยาคม	กรรมการ
๑๘. นายวิเศษ แรกเรียง	ตำแหน่ง ครู โรงเรียนนาสะไมพิทยาคม	กรรมการ
๑๙. นายนพดล มุลกล้า	ตำแหน่ง ครู โรงเรียนเบ็ตตี้คูเมน ๒ ช่องเม็ก	กรรมการ
๒๐. นายอดิพงษ์ อูระภูมิ	ตำแหน่ง ครู โรงเรียนเบ็ตตี้คูเมน ๒ ช่องเม็ก	กรรมการ
๒๑. นางพรรณทิพา ธุระนา	ตำแหน่ง ครู โรงเรียนเหล่างามพิทยาคม	กรรมการ
๒๒. นายธนายุทธ จิตะสาร	ตำแหน่ง ครู โรงเรียนเหล่างามพิทยาคม	กรรมการ
๒๓. นางสาวกาญจนา เพชรพันธ์	ตำแหน่ง ครู โรงเรียนแก้งเหนือพิทยาคม	กรรมการ
๒๔. นางสาวอรพรรณ ศรีจันทร์แดง	ตำแหน่ง ครู โรงเรียนแก้งเหนือพิทยาคม	กรรมการ
๒๕. นายเอกวิทย์ ป้องญาติ	ตำแหน่ง ครู โรงเรียนห้วยข้าพิทยาคม	กรรมการ
๒๖. นางสาวนุชจรี ชูสวัสดิ์	ตำแหน่ง ครู โรงเรียนห้วยข้าพิทยาคม	กรรมการ
๒๗. นายมิตรประชา ดาซาพิมพ์	ตำแหน่ง ครู โรงเรียนหนองบัวฮีวิทยาคม	กรรมการ
๒๘. ว่าที่ ร.ต.หญิงนิลบล อูมาศรี	ตำแหน่ง ครู โรงเรียนหนองบัวฮีวิทยาคม	กรรมการ
๒๙. นางนันทน์ภัส กุลสุข	ตำแหน่ง ครู โรงเรียนนาคำวิทยา	กรรมการ
๓๐. นางสาวเอมพิกา ศรีรักษา	ตำแหน่ง ครู โรงเรียนนาคำวิทยา	กรรมการ
๓๑. นางณัฐกุล เชิงยุทธ	ตำแหน่ง หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมศาสนา	กรรมการและเลขานุการ
๓๒. นายสมศักดิ์ นามวงศ์ษา	ตำแหน่ง นักวิชาการศึกษาศำนาญกร	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๓๓. นายยุทธนา พานิช	ตำแหน่ง เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน	ผู้ช่วยเลขานุการ

มีหน้าที่ ประสานงานกับชุมชน ผู้นำท้องถิ่น ในการสำรวจและรวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่น ในเขตพื้นที่ของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี ทั้ง ๑๒ แห่ง โดยรวบรวมข้อมูลบุคคลผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือมีผลงานที่โดดเด่นเป็นที่ประจักษ์ของชุมชนในด้านต่างๆ คือ ด้านเกษตรกรรม ด้านหัตถกรรม ด้านอุตสาหกรรม ด้านการแพทย์ไทย ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านศิลปกรรม ด้านภาษาและวรรณกรรม และด้านอื่นๆ เพื่อให้มีฐานข้อมูลที่ถูกต้อง เป็นปัจจุบันและสามารถนำไปเผยแพร่ ในสื่อต่างๆ

ทั้งนี้ ให้คณะกรรมการที่ได้รับคำสั่ง ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและ สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ หากมีปัญหาหรืออุปสรรคในการปฏิบัติงาน ให้รายงานให้ผู้บริหารทราบทันที เพื่อ หาแนวทางในการแก้ไข และรายงานผลการดำเนินงานตามโครงการฯ ให้นายกองคการบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี ทราบต่อไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๔ เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๘

—

(นางกานต์ วัลย์สินันท์)

นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี

“เป็นกลไกขับเคลื่อนท้องถิ่น ให้พัฒนาอย่างยั่งยืน”

ชื่อโครงการ จัดทำฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

งบประมาณ จำนวน ๑๐๐,๐๐๐.-บาท (หนึ่งแสนบาทถ้วน)

หน่วยงานรับผิดชอบ ฝ่ายส่งเสริมศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม

ผู้รับผิดชอบ นางณัฐกุล เชิงยุทธ ตำแหน่ง หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม

นางบัณฑิตา วงศ์งาม ตำแหน่ง ผู้อำนวยการส่วนส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

นายทรงศักดิ์ พุงจันทร์ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

๑. หลักการและเหตุผล

ด้วยกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ได้มีการประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Local Performance Assessment : LPA) ประกอบกับคณะกรรมการกำกับการประเมินผลการปฏิบัติราชการของส่วนราชการในกระทรวงมหาดไทย ได้มีมติเห็นชอบกำหนดตัวชี้วัดการประเมินผลการปฏิบัติราชการของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ชื่อตัวชี้วัด “ร้อยละขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดทำฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น” ซึ่งสอดคล้องกับการประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านที่ ๔ การบริการสาธารณะ หน่วยที่ ๔ ด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ศาสนา และภูมิปัญญาท้องถิ่น หน่วยย่อยที่ ๑ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตัวชี้วัดที่ ๗๐ “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น และเผยแพร่ให้ประชาชนได้นำไปใช้ประโยชน์” นั้น

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๔๑ ได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่น

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๙ มาตรา ๑๖ มาตรา ๑๗ และมาตรา ๑๘ กำหนดให้เทศบาล เมืองพัทยา องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด และกรุงเทพมหานคร มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบ การบริการสาธารณะด้านการจัดการศึกษา เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตน และกฎกระทรวง(พ.ศ. ๒๕๔๑) ออกตามความในพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๖ และมาตรา ๔๕๔(๘) แห่งพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ.๒๕๔๐ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยออกกฎกระทรวงไว้ ให้กิจการดังต่อไปนี้เป็นกิจการที่ราชการส่วนท้องถิ่นอื่นสมควรให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดร่วมดำเนินการหรือให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดทำ (๑๑) จัดการศึกษา ทำนุบำรุงศาสนา และบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือ วัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

จากหลักการและเหตุผลข้างต้น องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี มีโรงเรียนในสังกัดทั้งสิ้น ๑๒ แห่ง จึงเห็นความสำคัญของการจัดทำฐานข้อมูลภูมิปัญญาในท้องถิ่น ของโรงเรียนในสังกัด เพื่อสืบสานและอนุรักษ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญ และมีประโยชน์ไว้ไม่ให้สูญหายไปจากชุมชน ทั้งยังเป็นการให้นักเรียน ครู ผู้ปกครอง ตลอดจนชุมชน ตระหนักถึงความสำคัญของภูมิปัญญาในท้องถิ่นของตนเอง อันจะนำไปสู่การอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญานั้นๆต่อไป

วิฑูรย์ ประสงค์...

๒. วัตถุประสงค์

- ๒.๑ เพื่อสืบสาน อนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญและมีประโยชน์ ไว้ไม่ให้สูญหายไปจากชุมชน
- ๒.๒ เพื่อจัดทำฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นของโรงเรียนในสังกัด

๓. เป้าหมาย

- ๑. จัดทำฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นของหน่วยงาน และของโรงเรียนในสังกัด จำนวน ๑๒ แห่ง ดังนี้
 - ๑) โรงเรียนพิบูลมังสาหาร
 - ๒) โรงเรียนน้ำขุ่นวิทยา
 - ๓) โรงเรียนบัวงามวิทยา
 - ๔) โรงเรียนเหล่างามพิทยาคม
 - ๕) โรงเรียนเบ็ตตี้ดูเมน ๒ ชองเม็ก
 - ๖) โรงเรียนแก่งเหนือพิทยาคม
 - ๗) โรงเรียนหนองบัวฮีวิทยาคม
 - ๘) โรงเรียนโนนกลางพิทยาคม
 - ๙) โรงเรียนไร่ใต้ประชาคม
 - ๑๐) โรงเรียนห้วยข้าพิทยาคม
 - ๑๑) โรงเรียนนาคำวิทยา
 - ๑๒) โรงเรียนนาสะเม็พิทยาคม

- ๒. จัดประชุมคณะกรรมการ/คณะทำงาน/ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เป็นรูปธรรม

๔. ขั้นตอนและวิธีการดำเนินงาน

กิจกรรม	จำนวน ครั้ง	ผู้รับผิดชอบ
๔.๑ ประชุมผู้ที่เกี่ยวข้องพร้อมเขียนโครงการ	๑ ครั้ง	ฝ่ายส่งเสริม
๔.๒ เสนอโครงการ	๑ ครั้ง	ศาสนา
๔.๓ ดำเนินงานตามโครงการ		
๑) แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อจัดทำข้อมูลฯ	๑ ครั้ง	
๒) ประชุมคณะทำงานและผู้บริหารโรงเรียนเพื่อรับทราบแนวทางการจัดส่งข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นและแผนดำเนินการออกเก็บข้อมูล	๒ ครั้ง	
๓) ประชุมภูมิปัญญาท้องถิ่น พร้อมสำรวจและจัดเก็บข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ในเขตพื้นที่ชุมชน ของโรงเรียนในสังกัด ทั้ง ๑๒ แห่ง ภายในเดือนธันวาคม ๒๕๖๘	๑๒ ครั้ง	
๔) รวบรวมและจัดทำฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นในรูปแบบเอกสาร/รูปเล่ม/แผ่นพับ หรือเอกสารอิเล็กทรอนิกส์	๑ ครั้ง	
๕) ประชุมคณะทำงานเพื่อตรวจสอบรูปแบบเอกสาร/รูปเล่ม/แผ่นพับหรือเอกสารอิเล็กทรอนิกส์	๒ ครั้ง	
๖) จัดทำรูปเล่ม (จ้างเหมาบริการ)	๑ ครั้ง	
๗) กรอกข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นลงในระบบข้อมูลกลางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (INFO)	๑ ครั้ง	
๘) นำข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้กับประชาชน นักเรียน ครู	๑ ครั้ง	
๔.๔ สรุปรายงานผลการปฏิบัติงานตามโครงการ	๑ ครั้ง	

๕. ระยะเวลาดำเนินการ

ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙

๖. สถานที่ดำเนินการ

โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี ทั้ง ๑๒ แห่ง

๗. งบประมาณ

จำนวน ๑๐๐,๐๐๐.-บาท

๘. ความสอดคล้องทางยุทธศาสตร์

- ๘.๑ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์
- ๘.๒ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ หมวดหมายที่ ๑๒ ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต
- ๘.๓ Sustainable Development Goals : SDGs เป้าหมายที่ ๙ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ส่งเสริมการปรับตัวให้อุตสาหกรรมอย่างยั่งยืน
- ๘.๔ ยุทธศาสตร์จังหวัดที่ ๑ การพัฒนาเมืองน่าอยู่ ทันสมัย
- ๘.๕ ยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดที่ ๑. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน
- ๘.๖ ยุทธศาสตร์องค์การบริหารส่วนจังหวัด
 - ๔) ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการศึกษา
 - ๑) กลยุทธ์ () ๑. พัฒนาคุณภาพผู้เรียน
 - (✓) ๒. พัฒนาระบบการบริหาร และการจัดการศึกษา
 - () ๓. พัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
 - แผนงาน () ๑. การศึกษา
 - (✓) ๒. การศาสนา วัฒนธรรม และนันทนาการ
 - () ๓. อุตสาหกรรมและการโยธา

๙. ตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ

องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี มีฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นของโรงเรียนในสังกัด จำนวน ๑๒ แห่ง เพื่อสืบสานและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญและมีประโยชน์ไว้ไม่ให้สูญหายไปจากชุมชน และโรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้สำหรับ นักเรียน ครู ผู้ปกครอง ชุมชน

๑๐. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ภูมิปัญญาท้องถิ่น ของโรงเรียนในสังกัด ได้รับการสืบสาน อนุรักษ์ไว้ไม่ให้สูญหายไปจากชุมชน

(ลงชื่อ)

ผู้เสนอโครงการ

(นายทรงศักดิ์ ทุงจันทร์)

ผู้อำนวยการสำนักการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

(ลงชื่อ)

ผู้เห็นชอบโครงการ

(นายอภิศักดิ์ ทองกลิ้ง)

ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี

(ลงชื่อ)

ผู้อนุมัติโครงการ

(นายกานต์ กัลป์ตินันท์)

นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี

**รายละเอียดการติดตามประเมินผล
โครงการจัดทำฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น**

รายการ	ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ	ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ
๑. ตัวชี้วัด	ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ของโรงเรียนในสังกัด จำนวน ๑๒ แห่ง	มีฐานข้อมูลที่เป็นรูปเล่ม เพื่อประกอบการประเมิน ร้อยละ ๑๐๐
๒. ขอบเขตหรือความหมาย	-	-
๓. หน่วยวัด	จำนวน	เปรียบเทียบขั้นตอนๆ การจัดทำ ตามที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนด
๔. ค่าเป้าหมาย/ เกณฑ์การประเมิน (ปี พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐)	จัดประชุมคณะกรรมการ / คณะทำงาน	จัดทำฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น
๕. วิธีการคำนวณ	นับจำนวน	เปรียบเทียบขั้นตอนๆ ตามที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนด
๖. ข้อมูลปัจจุบัน (ข้อมูลพื้นฐาน)	-	-
๗. แหล่งข้อมูล/วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	กลุ่มตัวอย่าง บุคลากร จากสำนักงานการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม อบจ.อบ. ,โรงเรียนในสังกัด , อปท.ในเขตจังหวัดอุบลราชธานี	เครื่องมือที่ใช้วัด ตามหลักเกณฑ์ของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
	เครื่องมือที่ใช้วัด การนับรายชื่อที่ใบลงทะเบียน	
๘. ความถี่ในการเก็บรวบรวมข้อมูล/การรายงาน	๑ ครั้ง / ๑ ปีงบประมาณ	๑ ครั้ง / ๑ ปีงบประมาณ

รายละเอียดประมาณค่าใช้จ่าย
โครงการจัดทำฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

.....

๑. ค่าอาหารประชุมทำงาน/ปราชญ์/ภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน ๑๒ ครั้ง (๑๒ แห่งโรงเรียนในสังกัด)		
จำนวน ๑๒ ครั้งๆละ ๒๐ คนๆละ ๑๕๐ บาท	เป็นเงิน	๓๖,๐๐๐.-บาท
๒. ค่าอาหารว่างพร้อมเครื่องดื่มประชุมทำงาน/ปราชญ์/ภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน ๑๒ ครั้ง (๑๒ แห่งโรงเรียนในสังกัด)		
จำนวน ๑๒ ครั้งๆละ ๒๐ คนๆละ ๕๐ บาท	เป็นเงิน	๑๒,๐๐๐.-บาท
๓. ค่าจ้างออกแบบ ค่าจ้างถ่ายเอกสารพร้อมเข้าเล่ม จำนวน ๑๐๐ เล่ม	เป็นเงิน	๓๐,๐๐๐.-บาท
๔. ค่าเบี้ยเลี้ยงการเดินทางไปราชการ	เป็นเงิน	๑๐,๐๐๐.-บาท
๕. ค่าใช้จ่ายอื่นๆที่จำเป็น	เป็นเงิน	๑๒,๐๐๐.-บาท
รวมเป็นเงินทั้งสิ้น	จำนวน	๑๐๐,๐๐๐.-บาท

หมายเหตุ สามารถถัวจ่ายได้ทุกรายการ

ลงชื่อ.....(นางนันทกุล เขียวทอ)
หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมศาสนา ศักดิ์และวัฒนธรรม